

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת בבא קמא

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיו.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובכ"א
טל : 571-2016 (02)

בבא קמא

פ"א ארבעה אבות

גמ' ב. - ו :

אבות: קרן שן ורגל, בור, מבעה - לרב אדם ישן (לשמואל שן), הבער, לרב אושעיא ד' שומרים וה' דברים, לר' חייא וקנסות, גנב וגזלן, ומטמא מדמע ומנסך, מפגל, מוסר דרכן להזיק ושמירתן עליך ומשלם מיטב [ד' אבות משן ורגל, ג"ש תחת נתינה ישלם כסף]

תולדות

- (1) דקרן [כוונה להזיק, אין הנאה, אין הזיקן מצוי]:
נגיפה (רש"י - דחיפת הגוף), נשיכה, רביצה, בעיטה
משונה - כלב שאכל כבש גדול, אכל כסות וכלים, ארי שטרף ואכל
 - (2) דשן [הנאה]:
נתחככה בכותל או טינפה פירות (רש"י - נתגלגלה עליהן), ארי שדרס ואכל - להנאתה
 - (3) דרגל [הזיקן מצוי]:
הזיקה בגופה או בכלים שעליה (טז. - או ממעך מן הצד) דרך הילוכה (רש"י - שלא בכוונה), קפיצת כלב (כא):
ח"נ צרורות [הללמ"ס (רש"י - דממונא הוא)] משלם מעלייה לר"פ (וספק לרבא) ופטור ברה"ר
 - (4) דבור [תחלת עשייתן לנזק]: אבנו סכיננו ומשאו ברה"ר (לשמואל אפי' לא הפקירן)
 - (5) דאש [כח אחר מעורב]: אסו"מ בגגו ונפלה ברוח מצויה
 - (6) דאדם: ר"ף - כיחו וניעו (רש"י - מפה וחוטם)
- תולדותיהן כיוצא בהן חוץ מח"נ צרורות
עבד ואמה פטירי [שמא יקניטנו]
אי הזיק שאינו ניכר לא שמיה הזיק, מטמא מדמע ומנסך חייב משום קנס
רבא - כולם אתיא במה הצד מבור וחד מהנך, ואפי' קרן למ"ד עדיפא שכוונתו להזיק
ונכתבו להלכותיהן - קרן לתם, שן ורגל לפטור ברה"ר, בור לפטור כלים ואדם, אדם לד' דברים,
אש לפטור טמון ולחייב אינו ראוי (נירו ואבניו) [או השדה]
אסו"מ בגגו ונפלו ונתקל אתיא מבור ואש;
בור המתגלגל למקום אחר, פותקין ביכותיהן בימות הגשמים, אילן וכותל שנפלו אחר זמן שנתנו
ב"ד נלמדים מבור ושור

רש"י ג. - ו.

בור י' אב למיתה ט' אב לנזיקין;
לרש"י - והמת יהיה לו - בבר מקטיל, הא בציר פטור ממיתה וחייב בנזיקין;
ונפל שמה - בין מת בין הוזק

כיחו וניעו בהדי דאזלי כחו הוא - והיינו אדם גופו
המתגלגל בור והזיק בהדי דאזלי - לרש"י - פטור דאין דרכו להתבונן

גמ' ו. - ז :

מיטב - ר' ישמעאל - בדניזק שיימינן [ג"ש שדה שדה], אביי נט. - וישלם כפי שעת הקציר
וכשאיין לו בשוה - בעידית דמזיק [אהני קרא]
ר"ע - בדמזיק שיימינן [מיטב ישלם], אביי - וכפי שעת היזק
ויש צד דבשל עולם שיימינן

ר"ע ס"ל כר"ש בן מנסיא דאף תם משלם נ"ש לשור הקדש [שור רעהו ח"נ] ממיטב

נדר לבדק הבית - גזבר גובה מבינונית

קרקעותיו שוות ר' זוזי רק בניסן - מאכילין לו מעשר עני עד מחצה

(רש"י - משלימין עד ר' דאורחיה למיזל עד מחצה, ל"ב - גם עשיר שהוזלו יותר ממחצה מאכילין עד שיכול למכור במחצה)

לגבות כתובה מבינונית בציר פורתא - יכול ליתן כיוקרא דלקמיה
ישיב לרבות שוה כסף - ר"פ ורב הונא בדר"י - במטלטלין דמזדבן בכ"מ הוי מיטב,
(ט) רב הונא ורב אסי - ישלם או כסף או מיטב ובדלית ל"י אפי' סובין

רש"י ו: ז - :

רש"י - פטור אאכילת בהמתו שדה הקדש קודם פדייה [אין מעילה בקרקעות]
הוזל קרקע דכו"ע יתנו מעשר עני - דעכשיו אין לו ר' זוז,
ל"ב - אפי' עשיר א"צ למכור משא"כ בהוזל רק שלו דפשע,
ניזק יכול לגבות זיבורית בע"כ

גמ' ח. ט - :

בינונית וזבורית - ב' ברייתות אי בע"ח גובה מבינונית או זיבורית [תלוי אם היה לו גם עידית בשעת
הלואה, בשל עולם שמין ותלוי אם בינונית שלו כבינונית או כעידית דעלמא, מח' אי בשל
עולם או בשלו, מח' אם יש תקנת נעילת דלת]
ג' שטרות ביום אחד - אין "הנחתי מקום לגבות" ודינן כמוכר
לוקח א' שקנה עידית באחרונה יכול לדחות ניזק ובע"ח לבינונית [אי שתקיתו או מהדרנא זיבורית],
וכשמת מוכר ושעבודא עליו לוקחים כדיניהו [אי אפשי בתקנת גובין מבני חרי לפני
משועבדי], וכן אם מכר העידית לשני [מכר כל זכות]
לוקח שני שקנה בינונית - מזה או מזה גובה אבל לא בקנה עידית או זיבורית [להכי דייקי] או בשייר
בינונית [הנחתי]
ב' לשונות אי מוכר שלא באחריות משתעי דינא [לא ניחא בתרעומת] (לרש"י - להשיעו שלא פרע)
ב' לשונות אי הקונה באחריות ודייש אמצרי יכול לחזור מחמת עוררין או לא [אחוי טירפך]
ב' לשונות בגבה מאח שנטל קרקע אי אח שנטל כספים חייב או לא [להכי שקלת ארעא]
גבה קרקע מאח א' - רב - בטלה מחלוקת [אחים כיורשים]
שמואל - ויתר [כלקוחות שלא באחריות]
רב אסי - יתן רביע קרקע או מעות [ספק אי כיורשין]
או כלקוחות; ל"ב דרש"י רביע קרקע וגם רביע מעות [ספק כלקוחות באחריות]
ר' זירא - הידור מצוה עד שליש במצוה (לרש"י - להוסיף שליש הדמים למהודר) וספק אי מלגיו או מלבר,
מכאן ואילך מהקב"ה (שכר בעוה"ז)

רש"י ח. :

כשאין ללוה בינונית בשעת הלואה אין תקנת נעילת דלת
למ"ד אין תקנת נעילת דלת - לרש"י - אפי' יש עידית

גמ' ט: י - :

מסר לחש"ו שור קשור ובור מכוסה לר"ל חייב [דרכו לנתוקי, לנפול (לרש"י - מאליו)], לר' יוחנן פטור
גחלת פטור [מעמיא ואזלא]
שלהבת לר"ל חייב [ברי (מזומן) הזיקא], לר' יוחנן פטור [צבתא דחרש גרם]
הכשיר מקצת נזק חייב הכל - בור ט' והשלים ל"י האחרון חייב [כי יכרה - אחד] (לרבי לנזקין שניהם
חייבים)
ה' אספסל ובא אחר ושברו - כולם חייבים [לבדי לא מיתבר (רש"י - ה"ל לעמוד)]
ובסמך בהו האחרון חייב [כחו כגופו]

י' שהכזהו זאח"ז - רבנן - כולן פטורין [כל נפש - כולה],
ר"י בן בתירא - האחרון חייב [כל דהו נפש וקירב מיתתו]
בב"א פטורים [רש"י כאן - אין ידוע ע"י מי נהרג, רש"י סנהדרין עח: - איש כי יכה - ולא ב']

תוס' ט: - י:

בור ואש פטורין מכופר, ל' של עבד -
לרש"י - בור - שור ולא אדם, אש - היה לו לברוח, ובכפות קלב"מ
א' מה' שומרים שפשע ועדיין מינטר - לרש"י פטור

גמ' י: - יב:

ניזק מטפל בנבילה ומפסיד הפחת עד העמדה בדין [ישלמנה - ישלימנה, עד הטריפה לא ישלם, והמת
יהיה לו]
אבל המזיק טורח בנבילה להביאה למקומה [אבא שאול - יבאהו עד - עדודה,
אחרים - ישיב לבעליו והמת], ות"ק חולק
בנזקין ושואל שמין הנבילה/שברים וישלם הפחת,
רב ושמואל ורב פפי - בגנב וגזלן אין שמין [לרש"י - מנהג דיינין, גמ' צד. - שינוי קונה],
ועולא בשם ר' אלעזר חולק

ר' אלעזר:

אין מקצת שליא בלא ולד ולכן חיישינן שיצא רוב הנפל ביום ראשון (לרש"י - לטומאה)
אין פודין בכור שנטרף (לרש"י - נהרג) תוך ל' [אך חלק]
גסה נקנית במשיכה

אחין שחלקו אין שמין בגדי בניהן [בזיון לבא לב"ד] ושל אח הגדול [ניחא דלשתמעון מיליה]
שומר שמסר לשומר פטור אפי' גרעיה לשמירתו [מסר לבן דעת]
לרבא חייב (רש"י - אף באונסין) אפי' עלייה לשמירתו [האי לא מהימן לי בשבועה,
גמ' המפקיד - אין רצוני שיהא ביד אחר]
גובין עבדים מיתמי דלוה [כמקרקעי] ור"נ חולק [אבימי - כמטלטלי (וכן נ"מ לפרוזבול, קנין אגב)]
מח' אי מטלטלין נקנה אגב עבדים [מח' אי כקרקע או כמטלטלי, לכו"ע כקרקע - ומח' אי בעי לא נידי
כערים מצורות ביהודה, לכו"ע כמטלטלי - ורק קונה בכפות ועודן עליו]
לכו"ע אין עבד נקנה אגב/עם קרקע [שאני מטלטלי/קרקע דנייד] אלא בעומד בתוכה

רש"י יב.

פרוזבול אקרקע - דלא מחוסר גוביינא - ברשות המלוה דכתב שיגבה כשירצה,
רש"י גיטין לז. - תקנו במלתא דשכיח

גמ' יב: - יד.

ר' יוחנן - משנתנו מחייב נזקי קדשים קלים כריה"ג [בה' וכחש בעמיתו] ורבא חולק
מודה ריה"ג דאינו ממונו: א) לאחר שחיטה (לרש"י גם חלק הבעלים),
ב) במתנות כהונה גם מחיים (חוץ מבכור בחו"ל, בזה"ז) [משלחן גבוה זכו],
ג) במעשר בהמה [אינו נמכר] [לא יגאל],
ד) לאבא יוסי בן דוסתאי לבן עזאי אף שלמים (ורק בכור בזה"ז שלו)
שלמים שהזיק - לא גובין מבשרן כנגד חלק האימורין [כרבנן דר' נתן; אף לר' נתן - הבשר לא הזיק
יותר מאימורין משא"כ שור עם בור - שורי בבירך אשכחתייה]
שור הפקר שהזיק וזכה אחר פטור
נגח ואח"כ הקדיש/הפקיר פטור [ר"י - והועד בבעליו והשור יסקל וגם בעליו יומת - בעל א' עד גמר
דין]

ברשות מזיק פטור [תורף ברשותי מאי בעי]

ניזק ומזיק שותפין בחצר:

המיוחדת לפירות ולא לשוורים - אביי ורב חסדא - חייב אשן ורגל,
ר' זירא, ר' אלעזר (לפי האת"ל) - פטור [מח' אי קרינן שדה אחר]
במיוחדת לפירות ושוורים לכו"ע פטור [כרה"ר]
לניזק לפירות ולשניהם לשוורים - לרש"י חייב

שואל חייב כששור הזיק אא"כ לא קיבל שמירת נזקיו (המשאיל חייב) או אונס (פטור)
מודה ר' טרפון דתם משלם ח"נ במיוחדת לשניהם לשוורים

רש"י יג.

שור שדחף לבור - לרבנן דר' נתן - רש"י נג. - מועד נ"ש ותם ח"נ ובור פטור שהשור עשה הכל
רש"י שלנו - מועד חצי ותם רביע ובור פטור [לרש"י - שזה הפילון]
רש"י מח. - פטור שן ורגל בחצר השותפין רק משותף לחבריה ולא בשור מעלמא שהזיק

גמ' יד: - יז.

שמין נזק בדמים

גובין מיתמי קרקע או בתפס מחיים מטלטלין

דנין בפני ב"ד מומחין

"עפ"י עדים" - ולא מודה בקנס, עבדים, גוים

אשה כאיש לעונשין [איש או אשה כי יעשו], לדינין [אשר תשים לפניהם],
להתחייב מיתה וכופר [והמית איש או אשה]

ח"נ - ר"פ - ממונא [לאו בחזקת שימור ורחמנא חס]

רב הונא בד"ר יהושע, להל' - קנסא [בחזקת שימור - ורחמנא קנס שישמור]

תם: ח"נ, מגופו, למ"ד קנסא הודה פטור ולא מגבינן בבבל (אא"כ תפס), אין כופר (לריה"ג ור"ש בן
זומא, לר"ט - חצי כופר), לר"ע פטור מדמי עבד - משא"כ במועד

ב' לישני בר' אלעזר אי רביצה על פכין קטנים הוי רגל או קרן אבל מיעוץ מן הצד ודאי הוי רגל

מועדין מתחלתן: שן, רגל, זאב, רש"י - אפי' בנשיכה ובכל נזקין),

ארי שדרס ואכל (מחיים) או טרף להניח, דוב, נמר, ברדלס (ר"מ - צבוע זכר ונקבה) -
ור' אלעזר חולק בבני תרבות, נחש לכו"ע

ופטורין ברה"ר, לר' יוחנן בסנהדרין - ומותר להורגם לפני שהמיתו

{ לאחר ז' שנים - מצבוע זכר לעטלף... לשד, שדרה דלא כרע במודים לנחש;

חשדו ירמיה; ישיבה על קבר חזקיה וס"ת על מטתו; תורה וגמ"ח זוכה לנחלת יוסף ויששכר }

רש"י יז.

לרש"י - ללמד אחרים עדיף ממצעשה שעדיף מלמוד

פ"ב כיצד הרגל

גמ' יז: - יט:

לסומכוס (ורב יהודה ותני רמי בר יחזקאל) צרורות משלם נ"ש [כחו כגופו] (וספק בכח כחו), לרבנן ח"נ [כגופו אלא הלכה למשה מסיני]

תרנגול שהזיק ברוח שבכנפיו הוי צרורות

עגלה מושכת קרון ע"ג כלים - נ"ש [רש"י - כגופה]

תרנגול מחטט בחבל ונפסק ונשבר הדלי - נ"ש [בתר מעיקרא, באזיל מיניה מיניה (רש"י - ודחפו בשעת שבירה)]

פסיקת חבל אורחיה במאוס בלישה

דרסה ונתגלגל כלי למקום אחר ונשבר -

לרבה נ"ש [בתר מעיקרא - גופו], לרבא ספק ח"נ [אולי בתר תבר מנא]

כלב שהדליק גדיש - משנה - ח"נ מגופו, ר' אלעזר - נ"ש מגופו [מח' דאייעד אי אין העדאה לצרורות או כן (ל"ק דרש"י - בדשני בצרורות ג"פ אי נהיה כאורחי' או דנעשה תולדה דקרון ומגופו אצד תמות כרבי יהודה, ל"ב - בצרורות כאורחיהו), כסומכוס ובדשני פעם אחת (רש"י - ת' דקרון) ופליגי בדרבנן ור"ט אי נ"ש מגופו [דיו בדלא מיפרך ק"ו] ברשות הניזק]

צרורות: לר"פ (ג:) מעלייה, לפי' א' במח' המשנה ור' אלעזר - מגופו, לרבא ספק

רב אשי - ספק אי בשינוי רביע נזק

רבא - ספק אי יש העדאה לשלם נ"ש (ב' לשונות ברש"י אי דוקא בשינה או באורחיהו)

מח' אי הידוס מועד [אי בתר מעיקרא (ואין צרורות), אי צרורות מעלייה, אי העדאה לצרורות, אי כסומכוס]

הטלת גללים לעיסה - ח"נ [משונה],

בדחיק לה - רב יהודה - נ"ש [כסומכוס], ר' אלעזר - ח"נ [לא כגופו]

ר' אבא בר ממל - התיזה בביעוט במקום שא"א בלי התזה - ספק אי משונה (רש"י - נ"מ לרביע נזק; לנ"ש בדאעייד)

התיזה ברה"ר והזיקה ברה"י חייב

כשכוש יתירא בזנבה, כשכוש באמתה - ספק אי הוי קרן

דליל קשור ברגל תרנגול: בדנייח - נקשר מאליו - בעל התרנגול פטור [איש בור ולא שור בור]; קשרו אדם - חייב הכל [בור המתגלגל]

בזרק - ח"נ צרורות, לרש"י - והקושר פטור [לא נתקל]

רש"י יז: - יט:

חוטם חזיר שהתיז - לרש"י - כצרורות דרגל - לא גופו אלא כחו

אי כחו לאו כגופו אין ח"נ אלא במשונה ולא באורחיה

הו"א דרש"י - גללים להנאתה תולדה דשן, רש"י - צרורות משא"כ שן הוי הזיקא דגופא

חייב הקושר דליל הפקר - לרש"י - דקנייה בהגבהה

גמ' יט: - כא:

שן משלמת ח"נ באכל דבר דאפי' ע"י הדחק (רעב) לאו אורחיה (פת ובשר לאו אורחי': בצבי, צלוי בחיה, על השלחן),

בקפצה ואכלה (ור"מ ור"י חולקים)

אבל נ"ש אאכילת סל, שבירת חבית בשעת אכילה

ברה"ר פטור [בשדה אחר]

חוץ: 1) אילפא - מע"ג חברתה [כחצר הניזק, לר' יוסי ור"א - אין דרכו] ור"מ ור"י חולקים,
(2) לרש"י - גלגלה מרה"י ואכלה ברה"ר (ולהיפך) - ספק [אי בתר לקיחה או
אכילה]

(3) אכלה ברה"י עלים ארוכים עד רה"ר
(4) מחזרת ראשה לאכול מצידי הרחבה [לרש"י - משונה - ח"נ]
(לל"ק לשמואל פטור [לרש"י - אורחיה] אא"כ קמה שם)

כל המשנה (רבוזה ברה"ר, לרב כסות וכלים ברה"ר (ואולי ר' יוחנן חולק)) ובא אחר ושינה בה
רב ור"ל - פטור, שמואל - חייב,
רבא (כד:) - רשות לסגויי על רבוזה ולא לבעוט

שן ברה"ר משלמת מה שנהנית: רבה, רשב"י - דמי עמיר (קש ותבן)
רבא, ברייתא - דמי שעורין בזול ($2/3$) בדבר הראוי לה

זה נהנה וזה לא חסר: רמי בר חמא - חייב,
ר' אמי, ר' יוחנן, רב הונא אמר רב - פטור
חוץ: לרש"י - מדעתו, הקדש [כמדעת] (לרש"י - שכינה יודעת), קיימא לאגרא [חסר]
רב סחורא - רב הונא אמר רב - פטור בדר בחצרו [שאינה יוכת שער, רב יוסף - מיושב קיים]

מקיף שדות חבריו שגדר ד' רוחות -
רבנן - ניקף חייב [גרמת לי הקיפא יתירא] (לרש"י - בין המקיף להניקף)
ר' יוסי - פטור [סגי לי בנטירא בר זוזא]

בעל עלייה שבנה ודר בבית - לת"ק פטור משכר [משמעבד לעלייה]
לר"י חייב [מחסרו שחרוריתא דאשייתא]

ל"ב - מקצה מקום לרה"ר ונאכל פירותיו (לרש"י - דרך הילוכה) -
רב - פטור [הפקיר רשותו ולא בורו חייב] (רש"י - וכל הקודם זכה)
שמואל - חייב [בור ברשותו פטור, חזי להו] (לרש"י - ויש רשות לתתן שם)

גמ' כא: - כג:

קפיצת כלב מגג נ"ש, נפילה פטור [תחלתו בפשיעה וסופו באונס, כלים קרובים לכותל אין פשיעה] חוץ
מכותל צר [לרש"י - פשע - יקפוץ אמעקה ומשם יפול; משופע]

דילוג ממטה למעלה - כלב וגדי - לרש"י - ח"נ [משונה], אדם ותרנגול - נ"ש

כלב שהדליק בגחלת חברו:

לר' יוחנן אשו משום חציו (לרש"י - איהו קעביד) [כי תצא - מעצמה - ישלם "המבעיר"] - אמקום
הנחה נ"ש, אגדיש ח"נ [צרוות]
לר"ל אשו משום ממונו (לרש"י - כשורו ובורו) -
אמקום גחלת - במנח נ"ש ובזרק ח"נ [לרש"י - צרוות; משונה]
אגדיש פטור [לרש"י - לאו ממונו]

מודה ר"ל באפושי טעינת גמל עד שנכנס לחנות ונדלק ועמדה להטיל מימיה וסכסכה בכל הבירה
דחייב

שרף עבד דחד (לר"ל בהצית בגופו) וגדי דחד - פטור [קלב"מ]

לר' יוחנן מסר לחרש שלהבת פטור [צבתא דחרש] (לרש"י - חציו דחרש)
עצים ושרגא חייב [לרש"י - פושע]

לר' יוחנן חייב אטמון [לרש"י - פצע תחת פצע - אפי' שוגג] אא"כ כלו חציו (נפלה גדר ולא גדרה) [לר' יוחנן
נמי משום ממונו]

לר' יוחנן אשו חייב בד' דברים (חוץ מבושת) [לרש"י - פשיעה], לר"ל פטור

נ"מ בין חציו לממונו: 1) גחלת חברו, 2) שאר גדיש, 3) לא הצית גופו, 4) מסר שלהבת לחרש, 5) טמון,
6) ד' דברים

סתם דלתות חתורות אצל כלב [לרש"י - לאו משונה]

פי פרה כחצר הניזק דמי

השיך בו נחש - ר"י - סיף ונחש פטור [ארס בין שיניו],

חכמים - פטור ונחש בסקילה [מעצמו מקיא]

שור שהרג ברשות מזיק - פטור מכופר [ברשותי מאי בעי] אבל שור בסקילה

עזים דקיימי לשחיטה המזיקין - מתרינן ג"פ ומוכרין מיד לקצב

רש"י כב: - כג.

ל"ב ברש"י סא: - גדי הו"ל לברוח מאש ופטור, ורש"י חולק - אין בו דעת

מהרש"ל לל"ק דרש"י - למסקנא מודה ר' יוחנן דחציו רק משום ממונו ופטור אגחלת חברו

לא שימר גחלתו - חייב נמי בעל הכלב אגדיש - לרש"י - כ"א ח"נ לר' יוחנן

גמ' כג: - כד:

מועד: ר"י - ג' ימים [תמול מתמול שלשום - ולא ישמרנו] (לרבא - לרש"י - נ"ש בפעם ג'; ואביי חולק)

ותם משיחזור ג' ימים

ר"מ - ג"פ [כ"ש קירב נגיחותיו] ותם כשתינוקות ממשמשין

ר' יוסי, להל' - ג' ימים ותם בתינוקות

ר"ש - ג"פ ותם ג' ימים

ספק אי ג' ימים לייעודי תורא ואפי' העידו ביום א' או לייעודי גברא (לרש"י - למסקנא לייעודי תורא)

מועד כשיעידו בפני ב"ד ובפני בעלים

ולזהמה (ברמוזי זל"ז, באו רצופים, לא מכירין השור) עד שיוזמו כל ג' כתות

משסה כלב או נחש - משסה פטור [גרמא] וספק אי בעל הכלב חייב

רבא - ועכ"פ פטור בנשך המשסה [משנה ושינה בן]

בעטה מהלכת ברבוצה ברה"ר - ר"ל - פטור [משנה ושינה בן], רבא - חייב [רשות רק לסגוי]

רש"י כג: - כד.

לרש"י לרבא - נ"ש אע"פ שלא ידעו בעלים תחלה

הוזמו ג' כתות - לרש"י - כת ג' משלם צד תמות ושלשתן חצי שני

גמ' כד: - כז.

לר"ט קרן בחצר הניזק נ"ש, כופר שלם [ק"ו משן ורגל דפטורין ברה"ר - ואין דיו במיפרך ק"ו]

קרי בזב מטמא אף במשא [ר' יהושע - א"א בלי צחצוחי זיבה, לתנא דכלים - ק"ו מרוק] ור"א חולק

מפץ בשרץ [ק"ו מפכי חרס קטנים דטהור בזב]

מפץ באוהל מת לטומאת ז' [ג"ש בגד ועור משרץ, למ"ד דון מינה ומינה - וכבסתם ביום השביעי -

כל טומ' מת]

אדם פטור מכופר (לרש"י - במזיד ולא התרו) [יושת עליו - ולא על אדם, (לרש"י נג: - בר קטלא, ותד"ב חזקי)] ;

שור פטור מד' דברים [איש בעמיתו]

רגל חייב כופר בחצר הניזק (וברייתא דר"ש אליבא דרבא (מא.) חולק)

אדם מועד לעולם אפי' אונס [פצע תחת פצע] אבל ד' דברים רק בקרוב למזיד (רוח מצויה) [לרש"י -

דומיא דכי יריבון]

לשן ועין לרשב"ג עד שיתכוין [ושיחתה] ורבנן חולקים, לגלות בעי ידיעה מעיקרא [בשגגה]

רבה - זרק כלי - השובר במקל פטור [מנא תבירא] (לרבא יז: - ספק),

המסלק כרים פטור [לרש"י - גרמא]

זרק תינוק - המקבלו בסיף לר"י בן בתירא חייב [קירב מיתתו] ורבנן חולקין,

מועד שקבלו בקרניו - לר' ישמעאל בריב"ב חייב [כופר דמי מזיק] ורבנן חולקין

נתכוין להזיק (רש"י - להנאתו) ולא לבייש חייב בבושת [ושלחה ידה והחזיקה]
גחלת עליו, על עבדו פטור [הו"ל לסלקה]; על ממונו, שורו חייב [רש"י - אתבע בדין]

רש"י כה: - כו:

רש"י - פכין קטנין שאינו ראוי למגע אינו מטמא בהיסט
נתכוין לזרוק ב' זורק ד' - ל"ק דרש"י - חייב גלות [לרש"י - אינו בכלל לא יזיד] אא"כ הלך לצד שני;
ל"ב - פטור [אשר לא צדה - פרט לצייד]

פ"ג המניח

גמ' כז. - כח.

מיעוט קורין לכד "חבית" - המוציא עליו הראי' ואין הולכין בממון אחר רוב
שבר כד ברה"ר פטור: רב - בממלא כל רה"ר, שמואל - באפילה, ר' יוחנן - בקרן זוית,
לר' עולא (אלעאי) - אין דרכן להתבונן בדרכים (חוץ מבמקום שמניחים ברשות (קרנא
דעצרא))
ואם הוזק - בנתקל חייב, בשברה פטור [אזיק אנפשיה]

במקום פסידא עביד איניש דינא לנפשיה ופטור
בלי פסידא - רב יהודה - לא עביד [ילך לדין] חוץ מלאפרושי מאיסורא [רש"י - לאו לנפשי]
ר"נ, בן בג בג (לתי' א') - עביד [לא טרח] אבל כשדחף תם המזיק כשהיה לו לשמט שלו חייב,
ובהחליף דרך רבים בשדהו איבד שניהם [משום דרך עקלתון, אסור לקלקל משהחזיק רבים]
וקצותה את כפה - דוקא ביכולה להציל ע"י ד"א [אינו דין]

רש"י כז: - כח.

בושת - לרש"י - קנס
ממלא רה"ר כדים - לרש"י - יש פסידא
פאה פטורה ממעשר לרש"י מטעם הפקר לעני חלק

גמ' כח. - ל:

משנתינו, ר"מ - נשברה כדו ברה"ר וניזק במים או בחרסית
רב - חייב אטינוף כלים [ממונן] ולא על אדם [קרקע עולם הזיקתו (רש"י - בור להבלו, וממונו רק
גרמא)] אא"כ מימיו נתערב ונעשה רפש שלו
שמואל - פטור אכלים [חמור ולא כלים (בורו אפי' לא הפקיר)]
וחייב אאדם [שור ולא אדם בכופר ולא בנזיקין (רש"י - בור אף לחבטו)]
באינו מתכוין לר"מ חייב (לרבה אפי' נפשרה בידו (איתותב)),
לר"י (חכמים דר"מ) פטור: אביי ור' אלעזר - מח' בתרתי - בשעת נפילה נתקל לאו פושע, ומפקיר
נזקיו לאחר נפילה (לר' יוחנן - בתחלתו אונס) פטור מדיני אדם [רש"י - בור = הפקיר רשותו ולא
בור]
לרש"י לרבה לא. - לכו"ע נתקל פושע

לר' יוחנן, ר' ישמעאל - מפקיר נזקיו בפשיעה חייב אף לחכמים [בור = בור ברה"ר]
ור' אלעזר חולק

ב' לשונות בר' אלעזר אי חייב בנתקל בקרקע ונשוף באבנו [כר' נתן - כשא"א לאשתלומי משתלם
מבור]

כסה בור וחזר וגלהו פטור [לא אסתלק מעשה ראשון], טממה וחזר וחפרה חייב

רב אשי - הפך גלל ברה"ר לפחות מג"ט פטור [רש"י - לא נסתם מעולם]

גדר קוצים שצמצם הראשים לתוך שלו (רש"י והפקיר רשותו) -

ר' יוחנן - פטור [בור = ברה"ר, רב אחא בדר"א - אין דרך להתחכך בכתלים]

מצניע קוצים בכותל חבירו וסתר - בכותל רעוע המצניע חייב, בכותל בריא בעל הכותל חייב [רש"י -
ה"ל לאצניעיהו, י"ג - דשני למיסתר]

{ חסיד - מקיים מילי דנזיקין, אבות, ברכות }

מקלקל רה"ר ברשות (בשעת הוצאת זבלים ל' יום, ביוב בימות הגשמים) -
משנתינו, ר"י - הזיק פטור (לרב אשי - אבל לא תבן וקש דמשרקי)
ברייטא, ל"ב דרש"י לרשב"ג - חייב

שלא ברשות - חייב וכל הקודם זכה -
לזעירי לת"ק בשבחן, לרשב"ג אף בגופן [קנסו משום שבחן]
לרב - לכו"ע אף בגופן אלא אין מורין כן לת"ק אא"כ התרו בו, ולכו"ע לא קנסו גופו בדבר
שלא משביח (גלל), ספק אי קנסו לפני שהשביח

רש"י כח:

לרב - הפקיר רשותו ובורו - לרש"י - חייב
רשותו ולא בורו - לרש"י - פטור וחייב משום ממונו

גמ' לא. - לב.

ב' קדרים זאח"ז ונתקל בנתקל - הראשון חייב [לר"מ נתקל פושע; לרבנן - ר' יוחנן - הו"ל לעמוד,
רנב"י - אפי' קודם הו"ל להזהיר, לרש"י לרבא - לכו"ע נתקל מעצמו פושע] וממונו הוי בור
שלישי בשני - גופו אדם המזיק [הו"ל לעמוד, להזהיר] ממונו פטור לגמרי [לא כריתי הבור (רש"י -
מופקר ע"י אונס פטור, שורו וטפח באפיה אנוס)]
הזהיר פטור אפי' בעומד לפוש (משונה), אפי' הו"ל לעמוד
נתקל ומילא כל רוחב רה"ר כשלדא חייב
בעל קורה כשלדא שעמד ברה"ר (לר' יוחנן לפוש [רש"י - משונה ברה"ר], לרנב"י - אף לכתף) חייב לומר
"עמוד" לשלאחריו דאל"ה חייב, וכן בעל חבית דאל"ה יפטר
מזיק אשתו בתשמיש - רב הונא - פטור [רשות],
רבא - חייב [נכנס לרשות חבירו, רק הוא עשה מעשה]
ר"ל - מהלכת שהוזקה ממילא ברבוצה פטורה [הו"ל לסגוי בצד שני]
פגיעה זב"ז, הוזקו זב"ז פטור - חוץ מאחד רץ ואחד מהלך לאיסי בן יהודה (לר' יוחנן אף למשנתינו)
אא"כ ברשות - ע"ש ביה"ש

רש"י לא:

למסקנא אפי' לשמואל דכל תקלה בור הוא, אבל לא גופו של אדם

גמ' לב: - לג.

התזת בקעת לרה"ר, לרשות אחר - חייב
ברשות המזיק - נכנס שלא ברשות חייב נזק - רש"י - בראהו נכנס, ומח' בר' יוסי בר"ח אי פטור מד'
דברים [לא פשע] או חייב [הו"ל לעיוני], ופטור מגלות [אינו דומה ליער]
ברשות - חייב ד' דברים ומח' בר' יוסי בר"ח אי פטור מגלות [קרוב למזיד] או חייב [ברשות דומה
ליער] (אא"כ מסרהב לתלמידו לצאת)
הוסיף שליח ב"ד רצועה אחת הוי קרוב למזיד (אא"כ טעה דיין במנין)
סותר כותלו לרה"ר הוי קרוב למזיד
זרק אבן והוציא ראשו מח' בר' יוסי ב"ח אי חייב בד' דברים [רש"י - פשע דזרק למקום שבנ"א מצויים]
פועל שתובע שכרו - יש רשות ליכנס בבעה"ב השכיח בביתו (וחייב כופר) אבל לא בשכיח במתא,
ומח' ת"ק ואחרים בשכיח ולא שכיח וקרי וענה "איך" מה כוונתו

גמ' לג. - לד:

תם ומועד/אדם שהזיקו זא"ז - מועד/אדם משלם במותר נ"ש ותם במותר ח"נ (רש"י - מההפרש בין הנזקין)
לר"ע תם באדם משלם נ"ש [כמשפט הזה - דמועד] מגופו [יעשה לו]
שור פטור מד' דברים [לרבנן - הזה, לר"ע - איש בעמיתו, (בושת - כי ינצו אנשים)]
ח"נ מגופו: ר' ישמעאל - יושם וישלם [בע"ח הוא] ואם מכר מזיק לפני העמדה בדין מכור לרידיא
וחוזר הניזק וגבהו [כאפותיקי - יש קול לנגחן]
ר"ע - הוחלט השור לניזק [שותפין] ויכול להקדיש, ואם הקדיש המזיק לפני העמדה בדין יפדה
בדבר מועט [שמא יאמרו הקדש יוצא בלי פדיון]

וניזק שותף בכחש ושבח חוץ מפיטמו המזיק
שחטו לפני העמדה בדין - גובה מבשרו [ומכרו - מ"מ] ופטור אפחת שחיטה [מזיק שעבודו]
גובה אפי' מבע"ח קדים [גופו משועבד אפי' בבית הבע"ח]
חייב בכחש הניזק מחמת מכה עד שעמד בדין [קרנא קבירא בי'] [ל"ב דרש"י - אבל לא בהפסד שבח]
וגם המת יחצון בתם -
ר"י - לרבא - חצי פחת נבילה למזיק, מסקנא ור' יוחנן - חצי שבח נבילה למזיק; ור"מ חולק
נ"מ בין ר' ישמעאל ור"ע: (1) הקדישו או מכרו ניזק/מזיק, (2) שיבח/כיחש מזיק,
(3) פיטם מזיק, (4) לסלק הניזק בזווי, (5) נאבד השור לרש"י לו.,
(6) נגח כמה שוורים, (7) לתוס' בתפס ניזק ראשון אם נעשה שומר על כולו או חלקו

גמ' לד' - לו.

שור פטור אשן ועין

מקלקל בחבורה, בהבערה בשבת -
ר' אבהו - חייב [מדאצטריך להתייר מילה, משריפת בת כהן]
ר' יוחנן - רק בצריך לכלבו, אפרו [רש"י - מקלקל ע"מ לתקן]
למשנתנו אפי' ברי ושמא המע"ה, לסומכוס חולקין - ר' חייא בר אבא - אפי' ברי וברי (ור"פ חולק)
טענו במועד/גדול והודה בתם/קטן - פטור אא"כ ניזק שמא ומזיק ברי, תפס התם
ספק איזה תם שלו הזיק ונאבד א' פטור (לרש"י רק לר"ע אבל לר' ישמעאל לא איבד זכותו)

רש"י לה.

רבא לר' יוחנן - לרש"י - בא"צ לאפרו פטור מתשלומין משום תד"ב חזקי'
לא חלקת בין דרך עלייה לירידה - לרש"י - בשוגג פטור מתשלומין אפי' דרך עלייה

פ"ד שור שנגח ד' וה'

גמ' לו. - לז.:

ר"מ - תם משלם תחלה כל ח"נ לניזק אחרון ואז לשלפניו והראשונים יפסידו [כר' ישמעאל כשכל פעם תפסו הניזק דנעשה כש"ש במקום הבעלים דבלא"ה ניזק ראשון גובה תחלה] ר"ש - ח"נ להאחרון, ושלפניו חצי מה שנשאר [כר"ע - כל ניזק שותף בנזקין]

אמר תן חובי לעניים בפני גבאי א"א לחזור [יד עניים הוא]

שייך מועד רק למין או גודל מסויים, לאדם, ר"י - לשבתות [לרש"י - דעתו זחה] רב זביד - רק כשבדקו דאינו נגח לאינו מינו, ובלא"ה מועד לכל ור"פ חולק - אפי' סתמא, לסומכוס - חוץ ממועד לאדם [כ"ש לבהמה]

לרב זביד - מועד לאדם ובהמה, חזרה מבהמה מהני לבהמות, וסומכוס חולק

לכו"ע נגח שור חמור וגמל הוי מועד לכל

שייך מועד לסירוגין, לדילוג - לרב בג' נגיחות ולשמואל בד', לשמיעת שופר

חמור וגמל שור שור ושור וכו' - ספק אי נגיחה שלישית מצורף לראשונים או לאחרונים

רש"י לו. - לז.:

לרש"י - לר"ע ניזק שתפס נעשה שומר על כולו

לרש"י - אף סירוגין דשוורים מח' רב ושמואל

גמ' לז. - לח.:

משנה - שור הקדש הוזק או הזיק פטור [שור רעהו]

ר"ש בן מנסיא - הוזק - נ"ש אף בתם [רעהו כ' בתם להוציא מכלל נ"ש משא"כ בהקדש (רש"י ל"ק -

עדיין בכלל נ"ש, ל"ב - חמיר מדלא פירט רעהו במועד]

הזיק - פטור [רש"י ל"ק - אין והועד בבעליו ובתם כ' שור איש, ל"ב - רעהו דוקא וחיוב מועד על תם

דלעיל כתיב]

שור גוי שהוזק פטור ושהזיק נ"ש אף תם [התיר ממונן] [ראה ויתר גוים, הופיע (ממונם לישראל) מהר פארן]]

שור כותי שהוזק פטור, ושהזיק - לת"ק כישראל, לר"מ כגוי [גירי אמת - ומח' כמה קנסוהו שלא יטמעו]; אבל לא קנסו בנערה כותית [חוטא נשכר]

{ בשביל ב' פרידות טובות חס הקב"ה על עמון ומואב, יקדים לדבר מצוה }

כתמים במקום הפקר טמאים ברקם לר"י [גרים טועין], בין הכותים לר"מ [נחשדו להפקיר]

גמ' לט. - מא.

שור חש"ו ושהלכו בעליו למדה"י שהוזק חייב, שהזיק - תם פטור [אין והועד בבעליו] ובנגחן (הוחזק משתגע) מעמידין אפוטרופוס ומעידין בפניו לשוייה מועד -

ר' יוחנן - וישלם מעליית יתומים [שהאפוט' לא ימנע],

ר' יוסי בר"ח - מעליית אפוט' ולכשיגדלו נפרעין מיתומים

לחכמים דסומכוס אף מעמידין לתם לגבות מגופו

אפוטרופוס פטור מכופר [יתמי לאו בני כפרה]

נתפקח, הגדיל, חזרו - לר"מ וסומכוס חזר לתמותו [רשות משנה], ור' יוסי חולק

מועד של חש"ו - ר"י - חייב, ר' יעקב - ח"נ [רבא - לפרושי - בשמירה פחותה וחייב רק על צד תמות (דלא סגי) דמעמידין אפוט', אביי - פליגי - בלא שמר ומח' אי מעמידין לתם או לא ויגבה רק

צד מועדות, רבינא - בנתפקח וכו' ומח' אי רשות משנה]

כופר - רבנן - דמי ניזק, ר' ישמעאל בריב"ב - דמי מזיק
[רב חסדא - מח' אי כופרא כפרה, ר"פ - כפרה ולרבנן ג"ש יושת ישיית מדמי ולדות]

ספק איך משלמין שותפין כופר, אי ממשכנין חייבי כופר [אי חמור]
שואל מועד בחזקת תם והכיר שהוא נגחן - שואל משלם ח"נ אי תפסו ב"ד (דא"א להורות או להעריקו) ובעלים ח"נ

לרבה - אי רשות אינה משנה, אבל משואל לבעל כן [לאו כל כמינך דמייעדת לשורין]
לר"פ - אי רשות משנה, אבל מבעל לשואל לא [שם בעליו עליו]
לר' יוחנן אין לחלק

שור האצטדין אינו נסקל [כי יגח ולא שיגיחוהו]
לרב, ברייתא - כשר לקרבן [אנוס], לשמואל פסול [נעבד בו עבירה]

הרג ע"י רביעה, רגל ברה"י - אביי - חייב כופר, לרבא פטור

רש"י לט.

אין אפוט' לתם - לרש"י - נפרעין רק מקרקעי דיתמי, ל"א - פ"נ קנסא ויתמי לאו בני קנסא
אין נזקקין לנכסי יתומין - לרש"י - לאו בני מצוה

גמ' מא. - מד.

העדאה לכופר: רבא - אמדוהו (שיהרג אילו לא ברחו) לג' (ורב אשי חולק)
רב אשי - סיכין לג' (ואח"כ מתו)

מועד לבהמה (לרב זביד), לגוים (לרב שימי), לטריפה (לר"ל), והגמ' חולקת
ר"פ - ברח מסקילה

רב אחא בדר"א - הוזמו המזימין בסוף
רבינא - לא הוכר איזה שור עד הסוף

שור הנסקל - איסור אכילה משנגמר דינו [לא יאכל (ולא "יהנה"), את בשרו]
איסור הנאה [הו"א - נקי (מנכסיו), לא יאכל] אפי' עורו [נקי, את - הטפל לבשרו]

תם פטור מחצי כופר [מגופו - בר סקילה אפי' לפני גמר דין; ר"א - נקי אפי' עפ"י ע"א, בעלים (למ"ד
כופרא כפרה), נתכוין לבהמה]

לריה"ג חייב, לר"ט ברה"י כופר שלם

פטור מדמי עבד [ר"ע - נקי]

פטור מדמי ולדות [ר"ע - כי ינצו אנשים ולא שוורים, ריה"ג - נקי] מט. - חוץ משפחה [חמרתא]

ינצו אנשים ויש אסון באשה באינו מתכוין לה -

רב אדא ב"א - חייב בדמי ולדות [לרש"י - כר"ש דחולק אתד"ב חזקי], ואביי ורבא חולקין

כופר אשה ליורשיה [הקיש אשה לאיש, אין הבעל נוטל בראוי - חיוב משמיתה],

נזקי אשה ליורשיה: בגרושה (רש"י - אחר החבלה), ולרבנן דרבי דשבח דממילא = ראוי - לבני

מערבא לרבה בגבו ב"ד מעות ולר"נ בגבו קרקע (או מעות לרש"י)

דמי ולדות תמיד לבעל [בעל האשה] חוץ משפחה (רש"י - בשעת חבלה) לאדון

מועד שלא בכוונה או בלי עדים - ר"ל - פטור מדמי עבד [יתן לאדוניו והשור יסקל - כל זמן

שבסקילה], ור' יוחנן חולק [אם עבד]

רבה - פטור מכופר [יסקל וגם בעליו וכו' - שבסקילה],

ור"א חולק, ור' יוחנן ור"ל חולקין [אם כופר]

וחייב דמים [רש"י - לא גרע מנזקין] חוץ: ממודה בדמי עבד [פוטר אפי' במקום סקילה ("מועד

היה")]

ספק לרבא באשו שלא בכוונה דפטור מכופר אי משלם דמים (בכוונה - רש"י - פטור משום קלב"מ)

או בן יגח או בת יגח - אפי' קטנים אפי' בתם אפי' לנזקין

רש"י מא. - מג.

הרג אדם ג"פ שלא בכוונה לרש"י מח: הוי מועד לכופר דשן ורגל אבל לא לבכוונה
נוגח ורובע עפ"י בעלים אינו נסקל - לרש"י - מודה בקנס, רש"י מג. - כמיתת הבעלים - כאדם שהודה
נ"מ בין כופר לדמים - רש"י - באין נכסי

גמ' מד. - מו.

אינו מתכוין ליהודי בר קיימא אינו נסקל [השור יסקל וגם בעליו יומת - כמיתת הבעלים]
מתחכך בכותל להנאתו עד שמפילו על אדם -
שמואל - חייב כופר במועד (לרש"י מח: - ע"י ג"פ בכוונה להפיל על אדם) [אם כופר]
רב - פטור [אין סקילה] (איתותב)
אין כופר ע"י צרורות

נזקין שלא בכוונה - ר"י - חייב [ככופר], ר"ש - פטור [כסקילה - חייב דשור (רש"י - מחמתו)]
נתכוין לזה והרג זה - ר"ש - פטור [כבעלים - וארב לו], משנתנו - חייב [וארב לו לקבוע כמחצה]
אין בעלים לשור - ת"ק - יסקל, ר"י - פטור אפי' הפקיר אח"כ [והועד בבעליו והמית השור יסקל -
ממיתה עד גמר דין]

משנגמר דינו - אסור בהנאה ואינו ברשותו
לרבנן א"א לשומר להחזירו [אתפסתי' לשורי ביד ב"ד (לרש"י - הביאו - הזיקא בידים) ועי"ז גמרו דינו
בפניו [כמיתת בעלים]]
לר' יעקב מוחזר [ממ"נ גומרין שלא בפניו [אינו בר טענה] ואמרין הרי שלך באיסור] -
(לרש"י - בהיזק דממילא)

שומר חייב בנזק כבעלים, ודמי שור לבעל חוץ מש"ח בשמירה פחותה, ושוכר וש"ש בשמירה מעולה
ש"ח שקיבל שמירת נזקיו של נגחן אין דעתו על שלא יוזק [רש"י - מפחדין ממנו]
שמירת שור - ר"מ - מעולה [אין דרך לשמור והתורה חייבה תם + ולא ישמרנו, וג"ש לתם] -
גמ' נה: - דוקא לקרן
ר"י - מועד בפחותה (רוח מצויה) [דרך לשמור - ותם + ולא ישמרנו הוי רבוי אחר רבוי למעט]
ותם במעולה [ולא ישמרנו - למועד]
רב אדא ב"א - וצד תמות במקומה עומדת, ורב חולק
ראב"י - אף תם בפחותה [ג"ש ממועד]
ר"א - מועד בסכין [ולא תשים דמים (לרש"י - ולא ישמרנו = יקיימו)] אבל במעולה נמי חייב

רש"י מה.

מכירת שור לפני שנגמר דינו ליסקל - רש"י - מכור לרדיא (רש"י צח: - ולא יסקל לרבי יהודה)

פ"ה שור שנגח את הפרה

גמ' מו. - מז.

ספק אם ילדה לפני שהוגח - משנתנו כסומכוס - רביע נזק
חכמים - המע"ה [סברא - הכואב אזיל לבי אסיא] ואפי' בברי ושמא, ואפי' כנגד רוב לשמואל (ורב
חולק)

ב"ד נזקקין לתובע תחלה (לרש"י - לגבות הלואה לפני טענת הנתבע על תפיסה ומשכון) [מי בעל דברים יגש
(דבריו)], אא"כ זילי נכסי' דנתבע

לסומכוס - ספק אם העובר שותף להזיק -

אביי - בב' בעלים הפרה ישלם וולד $\frac{1}{8}$, וב' לשונות בתבע בעל הפרה תחלה אם יכול לומר "תן
ראי' דיש שותף" או לא

רבא - בבעל א' משלם מפרה, ליתא לפרה מולד [ולד = גופה]

רבא - שמין ולד אגב פרה, יד אגב עבד, ערוגה אגב סאה

דמי נפחא מחמת עובר - ר"פ - לבעל הפרה, רב אחא בדר"א ולהל' - חולקין עם בעל הולד

גמ' מז. - מח :

הכניס קדירותיו, פירותיו, שורו ברשות -

רבנן ורב להל' - בסתמא בעל החצר קיבל לשמור שלא יוזק (ספק אי אף מעלמא),
לר' זירא אף בעל קדירות קיבל שלא יזיק ורבא חולק אא"כ בעי צניעות ובעה"ב מסתלק
רבי ושמואל להל' (לר' זירא אף ת"ק דרישא) - רק בפירש להדיא (נט: חוץ משומר גרנות)
ר"פ - רבי כר"ט - "כנוס שורך" = הקנאת מקום (= חצר שותפין - ח"נ)
אא"כ א"ל "ושמרו" (= חצר הניזק - נ"ש)

רב - נותן פירות לפני שור והוזקה פטור מדיני אדם [הו"ל שלא תאכל] (אא"כ שמירתו עליו)
ורב ששת חולק בעבידא דאכלה

הכניס פירות שלא ברשות ושור של אחר אכלן פטור [כשן ברה"ר]
ברשות הוי כחצר הניזק (וכן נ"מ בקרן לר"ט)

שור אחר שכרה בור ואח"כ הפקירו בעל החצר חייב [הו"ל למלווייה ככרייה]

ידע שנכנס שלא ברשות - אסור להזיקו (רש"י - חייב אפי' אין מתכוין)

נבילה שהבאיש מים - מגופה (רש"י - מלוכלך בטיט) לשמואל פטור [שור = בור, מים = כלים], מריחה אף
לרב פטור [גרמא (רש"י - נבילה גורמת סרחון)]

רב - חיוב כופר בלי סקילה במועד ליפול אדם בחזא ירוקא (לרש"י - על פי הבור) [לרש"י - ג"פ - כל העדאתו
לכופר של שן ורגל ולא לסקילה]

רש"י מח.

הטיל גללים והפקירם והוזק אדם - לרש"י - חייב דבשעת נפילה עליו לסלוקיה - ככרייה

גמ' מט. - מט :

דמי ולדות - לבעל ויורשיו - (נט.) בן עזאי - מנכה דמי מזונות (רש"י - דימי קישוי), לר' יוסי אף שכר
מייילדת

שבח ולדות - הפרש כמה היא יפה לפני ואחרי לידה - רבנן - לבעל [הרה - שבח הריון]
רשב"ג - מבכרת - אין שבח (מסוכנת), אינה מבכרת - בעל ואשה חולקין

ר"א בן יעקב - הכה בידה ורגלה פטור מדמי ולדות [הרה]

דמי ולדות דאלמנת גר - חבל בחייו - זכה החובל

לאחר מיתתו - רבה - לאשה [רש"י - החזיקה בולדות מהפקר] (כתנאי)

רב חסדא - פטור [רש"י - חיוב מחבלה ואין תובעין]
ולרשב"ג כל שבח ולדות לאשה [זכתה במה דשייכת בהו מחיים]
מחזיק בשטר דגר (רש"י - שעבוד קרקע) - לא החזיק בקרקע, וספק אי כוונתו אשטר לצור
במשכון ביד גר - לבעל המשכון [פקע שעבודו]
במשכון דגר ביד ישראל - חצירו דמלוה זכה במשתמרת או בעומד בצדו ובלא"ה המחזיק קנה
המותר מהחוב

גמ' מט: - נא.

רבה - לכו"ע בור ברה"ר (לרש"י - וכן הפקיר רשותו ובורו) חייב [כי יפתח וכי יכרה - על עסקי פתיחה
וכרייה]
בור ברשותו והפקיר רשותו - ר"ע ומשנתנו - חייב [בעל הבור (לרש"י כא. - לא ה"ל להפקירו)]
ר' ישמעאל - פטור [לרש"י - לאו לאחיובי הפקרתו]
רב יוסף - לכו"ע הפקיר רשותו חייב
בור ברה"ר - ר' ישמעאל ומשנתנו - חייב [כט: - עשאן הכתוב כאלו ברשותו]
ר"ע - פטור [רש"י - לאו ממונו]

חופר לאושין (יסוד לבית) סמוך לרה"ר - ת"ק - פטור [רש"י - אורחיה]
לאו לאושין חייב [כהפקיר רשותו, בהרחיבו לרה"ר = בור ברה"ר]
ר' יוסי בר"י - ממ"נ חייב (צריך מחיצה, הרחקה)

חפר ומסר לרבים לשותות פטור

{ בתו של נחוניא חופר שיחין; הקב"ה מדקדק עם חסידיו }

רב - בור חייב להבלו ולא לחבטו [ונפל - דרך נפילה] (נג.) חוץ מבור ברשותו [חבטא דידיה]
שמואל - להבלו ולחבטו (ר"נ - ומודדין י"ט מכריסא דשור)
(נ"מ: גובה, נפל דרך אחוריו, רחבה יותר מעומקה)
מעקה רק כשיש מגג לרה"ר י"ט וגם חלל הבית י"ט

גמ' נא. - נב.

שותפות בבור (הפקירו רשותן, עקרו טפח י' ביחד) הראשון פטור - ת"ק - משמניח השני משתמש [אין
ברירה], ראב"י - רק משמסר כיסויו לשני [מדידיה קממלא - יש ברירה]

א' חפר ט' והשני י' - רבי - אחרון למיתה שניהם לנזקין
רבנן - אחרון למיתה ונזקין [איש בור - ולא ב', והמת יהיה לו - להעושה מיתה]
וב' לשונות ברב זביד אי מודו בחפר י' והשני כ' דשניהם למיתה; וספק לרבה בסילק השני
הטפח אי פטור או כולו שלו לנזקין

בור ח' ומהן ב' מים - חייב [מים מוסיף הבל] וספק בט' ומהן טפח מים, בז' ומהן ג' מים

הרחיב בור י' - רב אשי - ל"ק - מת מהבל פטור, מחבטה חייב,
ל"ב - נפל מההיא גיסא חייב [קירב הזיקא]

מח' רבה ורב יוסף בעומקה כרחבה אם יש הבל

לך חזק וקני - משמסר כיסוי הבור, מפתח הבית, משכוכית (קרקשתא, עז בראש) למשוך וקני העדר

שותף מצאו מגולה ולא כסהו - חייב (לרש"י - לכ"ע מיד ה"ל להשיב שומר)
ושניהן חייבין - רב - בכדי שידע (לרש"י - בא וראהו)
שמואל - בכדי שיודיעוהו (רש"י - אפי' לא ראה, ל"ב - אפי' ראהו)
ר' יוחנן - כדי שיודיעוהו וישכור ויכסנו

רש"י נב.

לא כסהו ראשון והשני בזה אחר זה - שניהן חייבין

גמ' נב. - נה.

כיסוי לשוורים ולא לגמלים דאטיין לפרקים - רש"י - לגמלים פושע הוא ;

גמל מרעי ונפל שור - לל"ק ספק, לל"ב פושע

בשכיחי גמלים והתליע מתוכו פטור [לא אמרינן מיגור]

נפל (לרש"י - אפי' שור פיקח) לבורו מקול כרייה (רש"י ל"ק - של עצמו, ל"ב - של שכירו) חייב

[כר' נתן - כשא"א לאשתלומי מהאי (גרמא) משתלם מהאי]

נפל לאחריו פטור - לרב - דאין הבל וחבטה דקרקע עולם,

לשמואל - בנתקל בבור ונחבט לאחורי הבור

שור (וכן אבן) שדחף שור (לרש"י - אף פיקח) לבור

רבנן - שור חייב (לרש"י הכל) בור פטור [לרש"י - בתר מעיקרא]

ר' נתן - , ובתם ובור [ל"ק - כ"א כוליה הזיקא עבד - ואהני שותפות לרביע,

ל"ב - כ"א פלגא עבד - משתלם מהאי (לרש"י - בתוך שלך נמצא)]

וכן מח' בשור ושור פסוה"מ שלא נפדו שנגחו - לרבנן מועד ח"נ, לר' נתן נ"ש לל"ק

בור פטור אפסולי המוקדשין שנפדו [והמת יהיה לו - שלו משא"כ פסוה"מ (רש"י - לקבורה [ולא לכלבין])]

אבל שור חייב

בור פטור על מיתת כל אדם [שור ולא אדם],

על כלים [חמור ולא כלים] לר"י חייב [אין] [לרב - בחדתי [הבלא]]

בור פטור אשור פקח ביום [איבע לעיוני ומיזל]

חיוב גם על חיה ועוף: בבור, הגבלת הר סיני, כפל, השבת אבידה, פריקה, חסימה, כלאים (אף אווז

ואווז הבר), שבת [וכל בהמתך]

אדם עם בהמה מותר לחרוש ולמשוך [למען ינוח וכו' - רק להנחה הקשתיו]

{ בדברות ראשונות לא נאמר טוב; ט' בחלום סימן יפה }

חיוב כלאים בב' מינים בים בהרבעה ובהנהגה [ג"ש למיניהו מיבשה] וספק במנהיג בעז ודג

רש"י נג. - נג:

אבן ע"פ הבור - לרש"י - אינו גרמא אלא בידיים דאבן נמי היינו בור

בכור בע"מ אינו רעהו - גי' ברש"י - משלחן גבוה קזכו,

לרש"י נא. - הוי רעהו; גמ' יב: - בזה"ז הוי רעהו לריה"ג

פ"ו הכונס

גמ' נה: - נו:

א"צ שמירה מעולה לבור (רש"י - די בכיסוי) [ולא יכסנו],
לאש, שן, רגל (דלת לרוח מצויה) [כעין המבעיר/ובער/ושלח - בפשיעה] חוץ מהניח הבהמה
בחמה [עבדא כל טצדקא לצאת]

חייב בידי שמים (גרמא):

(א) פורץ גדר בפני בהמה, (ב) קופץ קמה בפני דליקה דמטיא ברוח שאינה מצויה או שויה טמון (רש"י
- באש דחבירו), (ג) שוכר עידי שקר לחברו, (ד) יודע ואינו מעיד (אפי' ע"א), (ה) מלאכה במי חטאת,
(ו) סם בפני בהמה, (ז) שולח בערה ביד חש"ו, (ח) מבעית חברו, (ט) נתקל לאו פושע ומפקיר נזקיו
לחכמים דר"מ

נפרצה בלילה, פרצוה לסטים ויצאה והזיקה - פטור,
הוציאוה לסטים ע"י שעמדו בפניה (רש"י - שתלך לאכול),
לרב יוסף - במקל (רש"י - משיכה) הם חייבים אנזקיה
מסר רועה לתלמידו (אורחיה) - רק התלמיד חייב בנזקין

גמ' נו: - נט:

שומר אבידה - רבה - כש"ח חוץ מבעל חי דמלומד לצאת דצריך שמירה יתירה
רב יוסף - כש"ש [פטור מצדקה, רחמנא שעבדיה בע"כ]
החזרת אבידה למקום שיראנה ושכיח בעליה פוטרו (לרבה חוץ מבע"ח דיתחזיר לרשותו),
לרבה - או לחצרו שאינה משתמרת וא"צ דעת בעלים [השב תשיבם]
ליסטים מזויין - לרבה ואביי גזלן, לרב יוסף גנב לכפל [מיטמר מאינשי] אונס לשומר
נפלה לגינה משלמת מה שנהנית בחבטה [אין מבריא ארי בשלא מדעתו, ביש פסידא] ואכילת ערוגה זו
רב כהנא - דוקא בהוחלקה במי רגליה אבל דחפה חברתה פשע [הו"ל לעבורי חדא חדא], ורבא
חולק
רב כהנא - על ערוגה אחרת חייב מה שהזיקה, ור' יוחנן חולק אא"כ יצאת לדעת הבעלים וחזרה
(רש"י - אפי' בשמירה פחותה) [לשם רהטא]
נכנסה והזיקה במי לידה - ספק אי הוי סופו באונס או דידע דקריבה למילד
שמין מה שהזיקה אגב שדה [בשדה אחר] (ר"נ, אביי - אף בנזקי אדם, ורבא חולק) -
לרש"י - ערוגה אגב בית סאה והסאה אגב ס' סאין לר' יוסי בר"ח, ל' סאין לר' ינאי,
חזקי' - תמיד בס' שיעורים מה שאכלה
חוץ: (1) מחזיז לריה"ג - כמו המשויר בימי הקציר [= "מיטב דניזק" דר' ישמעאל],
(2) סמדר לר' יהושע - כמו גמורים (לר"ש מנכה כחש גפן),
(3) לר"ש ורב להל' - פירות גמורים בפנ"ע (לחכמים - תמיד אגב ששים),
(4) דקל חשוב בפנ"ע
{ אליעזר זעירא מתאבל על ירושלים }

גמ' נט: - סא:

מסר שלהבת לחש"ו - ר"ל - חזקי' - חייב [מעשיו גרמו],
ר' יוחנן - פטור מדיני אדם [צבתא דחרש גרמה (לרש"י כב. - חציו דחרש)]
א' הביא עצים, א' אור, א' ליבה - המלבה חייב - לרבא - אפי' בסיוע רוח מצויה (ורב אשי חולק
[גרמא])
לבתה רוח או הוא בסיוע רוח שאינה מצויה - כולן פטורים
מבעיר חייב על אבנים, עפר [השדה]

{ פורענות מתחלת מצדיקים ; דבר בעיר ; רעב בעיר - יגלה אפי' למקום ספק נפשות ;
קרח מכאן ומכאן ; הקב"ה - עלי לשלם הבערה ; מסי"נ על דב"ת אין אומרים משמו }

אסור להציל עצמו בממון חברו, ליטול ע"מ לשלם, ולמלך מותר
פטור על אש שעברה גדר ד"א (ר"פ - למעלה משפת קוצים), דרך ט"ז אמה לר"א, חצי בית כור
לראב"ע, נ' אמה לר"ע, לפי גובה הדליקה לר"ש (להל')
חוץ : מנכפפת (רש"י - דולגת ע"י רוח, ל"ב - אש נמוכה) לרב,
לשמואל בקולחת (עולה) פטור בכ"ש (לל"ב דרש"י רק בעברה דרך)
עברה נהר (לרב אפי' בלי מים) או שלולית ח' אמות פטור
הפסק לפאה - נחל, שלולית (לשמואל - קיבוץ גשם, לר' יוחנן - אמת המים), דרך
ד"א ע"ג תנור - לת"ק משלם נזק, לר"ש פטור

גמ' סא : - סב :

עבד כפות - קלב"מ [רש"י - נקם ינקם], גדי סמוך - ב' לשונות ברש"י אי ה"ל לברוח
מדליק בשלו והלכה לשל חברו - לחכמים פטור אטמון [קמה - בגלוי] (וישלם כמלא תבואה),
לר"י חייב חוץ ממשאיל מקום לגדיש
מדליק בשל חברו - לרב כהנא לכו"ע חייב [לרש"י - מאבד בידים],
לרבא - לחכמים אדרכן להטמין ולר"י הכל
חייב על טמון לרבנן : לר' יוחנן כג. בלא כלו חציו, מדליק בשל חברו, מדליק בירה, דברים השכיחים,
מזיק בידים

רשות לשעורין והגדיש חטים, שומר ל"כסף" והוא זהב :
ישלם שעורין/כסף בפשע או הדליק בשלו [רש"י - כי תצא מעצמה - רק פושע]
ישלם חטים/זהב במזיק בידים

רשות לחטים וחיפן בשעורין - משלם שעורין [רש"י - לא ראיתי ולכן לא נזהרתי]

תקנו שישבע מה הטמין ויטול, וספק במוסר למ"ד דיינינן גרמי

ספק אי רגילות להניח מרגליות בכספתא או לא

חמסן = תלויה וזבין ולא אמר רוצה אני

גץ מפטיש חייב

ר"י - נר חנוכה בחוץ פטור

פ"ז מרובה

גמ' סב: - סד:

כפל: בטענת גנב בפקדון (רש"י קיב. - בש"ח דוקא) [אם לא ימצא - כמו שאמר], וכן באבידה [על כל אבידה], גנב עצמו [אם ימצא הגנב, אם המצא תמצא] אפי' בלי שבועה [שנים ישרים]
אין כפל: א) גונב מגנב [מבית האיש, ר' יוחנן סט: - ואינו ברשותו של בעלים]
ב) קרקעות עבדים ושטרות [מיעוטי: על שור על חמור על שה, לתד"ב חזקי' - בגנב עצמו - אם המצא תמצא משור ועד חמור עד שה]
ג) הקדש [רעהו, (מבית האיש)]
ד) אינו מסויים (לרש"י - אין בו סימן) [שלמה]
ה) טענת אבד [אם ימצא הגנב, הגנב]
ו) טענת גנב בלי שבועה [ונקרב בעה"כ אל האלקים]
ז) מודה [אשר ירשיעון אלקים] - לרב אפי' אח"כ עדים [אם המצא בעדים תמצא בדיינים]
ח) גזלן
ט) סח: - נגנב והקדישו בעלים [לצנועין] [חזרה קרן לבעלים (רש"י - אין המצא תמצא בידו)]
אא"כ עמד בדין לפני שהקדיש
י) רש"י קיב. - שואל, ש"ש, שוכר [אין טענת גנב]
ר' חייא ב"א בשם ר' יוחנן - ד' וה' אף בטענת גנב בפקדון [הגנב, היקש לגנב עצמו]
ב' כללות הסמוכין להדדי - למערבא כלל פו"כ, לתדב"ר ישמעאל ריבוי מו"ר

גמ' סה. - סו.

רב - תשלומי קרן ביוקרא וזולא (לרש"י רק זולא) כעין שגנב [חיים - אחייה לקרן]
תברא בידים כשעת היוקר [רש"י - כשתברא גזלה]
כפל וד' וה' - ביוקרא וזולא כשעת העמדה בדין (ורב ששת חולק) לרש"י חוץ ממשלם סוג הבהמה שגנב בשבח וכחש - בידים כעין שגנב [אני השבחתי; קטלה פלגא (לרש"י - אז תחילת טביחה)]
ממילא - לרש"י כדהשתא
טלה ונעשה איל - כעין שגנב [ר' חנינא - לא גנבתי איל]
לרש"י - רבא - רק כשמשלם טלאים [דטלה גנב וטלה משלם] אבל דמים כדהשתא
טענת גנב ונשבע - עדים ואח"כ הודה - ר' יעקב - אשם, והחומש עולה בכפל (לרש"י - רק אם שוין [כפרה לשבועה])
חכמים - אין חומש [בראשו וחמישיתו - המשתלם בראש (רק קרן)]
ר"ש - אף אין אשם [בראשו - נאת אשמו]
ר' אילעא - גנב טלה ונעשה איל קונה בשינוי, ושליו הוא טובח (רש"י - ומשלם קרן כדהשתא)
וב"ש חולק - אף שינוי מעשה לא קני [גם]
ור' חנינא חולק [רש"י - ממילא קשבח] וישלם ד' וה' כעין שגנב (לרש"י - וקרן כדהשתא [תברא])

גמ' סו. - סז:

רבה - שינוי מעשה (רש"י - בידים) קונה מדאו' [אשר גזל - כעין שגזל]
ול"ב דרב חסדא חולק [והשיב את הגזילה - מ"מ]
רבה, (רב, ר"ל) - יאוש קונה - ספק אי מדאו' או מדרבנן [תקנת השבים] ויחזיר דמים כשבאיסורא בא לידו, חוץ: מאינו רוצה לקנות, ל"ב דרש"י - קרבן [בבי גזא דרחמנא]
לרב יוסף, רב ששת, ר' אלעזר, ר"נ, ר' יוחנן - יאוש אינו קונה
[עולא - והבאתם גזול את הפסס - כפיסח דאין תקנה, רבא - קרבנו ולא הגזול]
אלא ביחד עם שינוי רשות, קצע עור, שינוי השם (ר' זירא - שאינו חוזר לברייטו) (תרומה, הקדש)
רבנן - סתם גניבה יש יאוש [ר' אלעזר סח: - ד' וה' במכר לאלתר [כטביחה] דקנה ביאוש ושינוי רשות]
ולא גזילה

ר"ש - סתם גזילה ולא גניבה

מריש - שמו עליו, שינוי השם החוזר לברייתו

רש"י סו. - סו:

לפני שינוי הכהן שחטף ראשית הגז זכה בו

יאוש באבידה קונה - לרש"י - אשר תאבד ממנו - ולא אבודה מכל אדם

אין טומאת משכב לגזול לרבנן, לגנוב לר"ש [משכב] - לרש"י - משכב גמור של חברו

לל"ק דרש"י - לרבא קרבן הגזול אינו עולה אפי' לבעלים ראשונים לפני יאוש

גמ' סז: - ע.

רב - גונב מגנב לאחר יאוש יש כפל [יאוש קני]

ד' וה': לרב ור"ל רק לפני יאוש [שנה בחטא (אבל לאחר - שלו)]

לרב ששת ור' אלעזר מכר שייך רק לאחר יאוש [כטביחה דאהנו מעשיו שקנה לוקח ביאוש ושינוי רשות]

לר"נ ור' יוחנן בין לפני בין לאחר [ומכרו - ממ"נ]

אין ד' וה' כשמכר לל' יום [כטביחה דאינה חוזרת]

עמד בדין וא"ל "צא תן לו" ושחט פטור מד' וה' [פסקוה - הו"ל גזל]

ר' יוחנן - נגזל אינו מקדיש, מחלל, מפקיר, מקנה

וצנועין ("כל הרבעי הנלקט מחול") ור' דוסא חולקים (רש"י - לפני יאוש)

ר"י - "כל שילקטו עניים יהא הפקר" [ברירה], ר' דוסא - "כל שלקטו יהא הפקר"

הרשאה אמטלטלי (לרש"י - דפקדון):

נהרדעי - אין כותבין [כר' יוחנן], לל"ב כותבין א"כ כפר המוחזק [מיחזי כשיקרא]

צריך לכתוב "זיל דון ואפיק לגפשיך" - אפי' למחצה - בכדי לאשתעי דינא

ואי תפס השליח (רש"י - מהנפקד; עיכב מהמרשה מה שהוציא) -

אמימר - לא מפקינן, רב אשי ולהל' - מפקינן [שליח], י"א - [שותף]

גמ' ע. - עב:

מודה ר"ע דב' עידי גניבה וב' עידי טביחה אינו חצי דבר [עידי גניבה א"צ לטביחה]

זרוק גניבותיך לחצרי בשבת פטור מד' וה' [קלב"מ], למ"ד עד שתנוח - בתיקני משתנוח

רבא - לקוט תאנתי בשבת בדמי הגניבה אע"ג דא"א לתובעו [קלב"מ] הויה מכירה [כאתנן באמו] ופטור מד' וה' [קלב"מ]

לר"מ - טבח (1) ביו"כ חייב [לוקה ומשלם],

(2) בשבת פטור [קלב"מ] חוץ מע"י אחר [יש שליח לעבירה [כמכירה - ע"י אחר, או, תחת]],

(3) לע"ז חייב בעובדה בגמר זביחה,

(4) שור הנסקל מבית שומר חייב [גורם לממוץ (החזירו מוחזר) כממוץ],

(5) חולין בעזרה - למ"ד דאור' ושחיטה מתחלה ועד סוף חייב בגמרן בפנים

לר"ש אין ד' וה' בטבח טריפה, חולין בעזרה, בשבת למ"ד מעשה שבת דאור' [קדש היא], לע"ז, שור הנסקל [שחיטה שאינה ראויה],

ביו"כ [אינו לוקה ומשלם]

איסור מעשה שבת - לר"מ במזיד בו ביום, לר"י בשוגג בו ביום ובמזיד לו עולמית, לר' יוחנן הסנדלר לו עולמית ולאחרים בשוגג בו ביום במזיד עולמית

גנב וטבח שור של שותפין והודה לא' (ובאו עדים) - ר"נ למסקנא - חייב [אפי' חמשה חצאי בקר]; הגנב שותף, יורש - פטור מד' וה' [וטבחו כולו באיסורא]

רש"י ע: - עא:

לרבנן דר"ע עידי חזקה על שנה א' אינו חצי דבר - לרש"י - מעידין שמוחק
שחט פורתא לע"ז נאסרה - לרש"י - למ"ד שחיטה מתחלה ועד סוף

גמ' עב: - עד:

הוזמו, בטלו עידי גניבה - בטלה עידי טביחה [אם אין גניבה אין טביחה]
פסול עד זומם - אביי, להל' - למפרע [רשע מאז]
רבא - מכאן ולהבא [משעת חידוש; פסידא דלקוחות (ואפי' כ"א הוזם ע"י ב', נפסלו בגזלנותא)]
העידו על גניבה ואח"כ אטביחה והוזמו אגניבה ואח"כ אטביחה -
לרבא משלמין ד' וה' [הכחשה תחלת הזמה]
לאביי משלמין כפל ובטלה עדות טביחה אא"כ העידו בב"א (לרש"י - ויזמו אטביחה תחלה)
העידו בב"א והוזמו רק אטביחה -
רבנן - משלם כפל והעדים ב' וג' [נפסלו מכאן ולהבא, תכ"ד לאו כדיבור]
ר' יוסי - בטלה עדות גניבה [תכ"ד קטן (בלי רבי ומורי) כדיבור ונפסלו למפרע]
עדים זוממין על הפלת עין משלמין דמי עבד אפי' המזימין מעידין שהפיל שינו מקורם
[רש"י - אי בעי מודה ומפטר]
הפיל שן ועין - ישלם השנייה לעבד [תחת עינו, תחת שינו - ולא תחת שתייהן]
רבא ור' יוחנן - הכחשה תחלת הזמה, ואביי ור' אלעזר חולקין
לר' אלעזר - עידי רציחה ובא הרוג לוקין [לא תענה - וא"א לבא לידי הזמה להמיתם]
ור' יוחנן חולק [ניתן לאזהרת מיתה]

גמ' עה. - עה:

מודה בקנס בב"ד ואח"כ באו עדים -
רב - פטור [תמצא בדיינין - מיותר] חוץ: ממחמת פחד עדים לר"א בר"ש, רב המנונא - מפטר
עצמו מכלום (ורב הונא חולק, ורבא חולק לרש"י)
שמואל - חייב כר"א בר"ש (ות"ק חולק)
טבחתי בפני פלוני ופלוני והעידו - לרבנן הו"ל עדות שא"א להזימה והו"ל מודה ומיפטר
לסומכוס כה"ג דמסייעי להו הוי עדות
הודה לעדים שגנב, והוזמו - משלמין רק תשלום דכפל
הקדיש הגנב לאו מכירה [עדיין שמו עליו]
גנב הקדש - לר"ש חייב אטביחת קדשים שחייב באחריות [גורם למזון כממונן] בשחיטה ראוי' (בע"מ
(מעיקרא לרש"י) בחוץ [עומד לפדות כפדוי], לר' יוחנן - תמימים בפנים ונשפך הדם או שלא
לשם בעלים [כזרוק דמי])
לר"ל לר"ש אין ד' וה' בטביחת הקדש שחייב באחריות בפנים או במכירת טריפה [וטבחז ומכרו -
דישנו בשניהן], ור' יוחנן חולק
ר"ש - היה שהות ביום לזרוק דמה מטמא טומאת אוכלין [שעת היתר דכזרוק דמי]
פרה אדומה מטמא טומ' אוכלין [שעת הכושר - דראוי לפדות משנשחטה כפדוי דמי]
כלאים - יש ד' וה' [און ופסול לקדשים, מעשר, בכור,
לת"ק - פסול לפדיון פטר חמור [רבא - שה - בנין אב (לרש"י - מפ' ראה)], לר"א פודין
טמא הנולד מטהורה עם קלוט אסור באכילה [רש"י לר' יהושע - כבשים, לר"א - שה - בנין אב]
לר"ש גנב שור שהפריש לנדרו - יכול להחזיר כבש, עולת עוף לראב"ע

רש"י עו. - עח.

גנב והקדיש - שם הקדש אפקי' מרשות מרה קמא אף בחייב באחריותן לר"ש וקדשים קלים לריה"ג
ופטור אטביחה

לרש"י - שחיטת אותו ואת בנו אינה ראויה היא דמחוסר זמן הוא

גמל הבא מפרה ושור לר"ש אסור, לר' יהושע לרש"י מותר

גמ' עח : - עט :

אין ד' וה' בנוחר ומעקר [רש"י - לאו שחיטה]

אין ד' וה' לשייר במכירה [ומכרו - כולו באיסורא] -

ת"ק, לוי - אפי' גיזותיה, לר"ש בן אלעזר - קרנות ולא גיזה [למיגז קיימי]

רבי - המעכב בשחיטה (רש"י - שגורם שתהא נבילה) [וטבחו - דהוי בטביחה]

רב, אידך ר"ש בן אלעזר - הניתר בשחיטה ולא קרנות

וספק בחוץ מל' יום, ממלאכתה, מעוברת למ"ד לאו ירך אמו [מ"מ מחובר, ניתר בשחיטתה], וספק

בקטעה הגנב ומכרה

שותפין שגנבו מעלמא - טבח לדעת חבירו חייבין [רש"י - יש שליח לעבירה כאן],

שלא לדעת חבירו פטור [וטבחו - כולו בחיובא, לרש"י קו: - ה' בקר ולא חצאי בקר]

יש ד' וה' - אף הקדיש [מכרו לשמים], מכרו באשראי, מתנה, פרע חוב

קנין גניבה בהגבהה או משיכה חוץ מרשותו

ואפי' ע"י שלוחיו (כהן, בע"ח, שומר)

חיוב שומר משתמשוך

שכירות קרקע בכסף שטר וחזקה

אין כפל וד' וה' לגזולן [השוה כבוד עבד לקוננו] - דלא מטמרי מאינשי, לר' יוחנן - או מטמרי שלא

יברחו ולא מיראה

ד' לשה [ר"מ - אין ביטול מלאכה, ר' יוחנן בן זכאי - על כתיפו ולזול]

גמ' עט : - פג.

אין מגדלין בהמה וחיה דקה בא"י במקום ישוב, ובבבל לרב [רש"י - ישוב א"י - מזיקין, ואפשר להביא

מחר"ל]

חוץ : מל' יום קודם לרגל, למשתה בנו, לרש"י - ליום השוק לטבח, ר"ג - לשהות קשורה בכרעי המטה

[לרש"י - תמיד וחכמים חולקין], לנקר הבית (רש"י - ואינן מזיקין), בעל תשובה מוכר על יד על יד

רב - חתול חיורא או בר חיורא מותר להורגו, אין מחזירין העור לבעלים

על שחין יבש מתריעין בשבת (לרש"י - אף בשופרות), על לח צועקין (רש"י - ביחיד)

{ כל המריעין לו לא במהרה מטיבין לו }

היתר אמירה לנכרי לאונו לקונה בית, חיוב ליקח דרך מד' רוחות לקונה עיר בא"י [ישוב א"י]

תנאין דיהושע (שמואל - אפי' בחו"ל) : (א) רועין דקה ביער גסה,

(ב) מלקטין היזמי והיגי לחין מחוברין ועשבים (חוץ מתלתן לזירין, לבהמות),

(ג) קוטם ליטע (חוץ מלמטה, ענף האמצעי, מעושה פירות, ממקום שרואה חמה),

(ד) מעיינות לבני העיר, (ה) לצוד דגים בים טבריא,

(ו) נוטלין צרור לקנח מגדר אפי' בשבת, (ז) שלמה - מהלכין בשבילי שדות עד י"ז חשון,

(ח) מסתלקין לצדי דרכים מפני יתירות הדרכים, (ט) התועה בכרמים והמעלהו מנתק זמורות, (י)

מת מצוה קונה מקומו (חוץ מברוחב הדרך - לצד היותר קל),

(יא) וי"א צובר זבל ברה"ר ל' יום בשעת הוצאת זבלים,

(יב) קוצץ שוכו של חבירו ומשלם להציל נחילו של דבורים, שופך יינו וגובה להציל דבש, מפרק

עציו וגובה להציל פשתן,

(יג) ביכורים מאילן הנוטה לרשות חבירו או הסמוך למיצר

תקנת עזרא : א) קרה"ת מנחה שבת [ליושבי קרנות],
 ב) ב' וה' - ג' גברי י' פסוקים [כנגד י' בטלנין], ג) דנין ב' וה',
 ד) כיבוס בה', ה) שום ע"ש, ו) משכמת לאפות [פת מצויה לענין], ז) חוגרת סינר,
 ח) חפיפה (לרש"י - במסרק), ט) רוכלין בעיירות, י) טבילת קרי לדב"ת
 בירושלים : א) אין בית חלוט, ב) ולא עגלה ערופה, ג) ולא עיר הנדחת, ד) ולא נגעים [לא נתחלקה (דלא
 כר"י)], ה) אין מוציאין זיזין [אהל הטומאה, היזק עולי רגלים],
 ו) אין עושין אשפה [שקצים], ז) ולא כבשונות [עשין],
 ח) ולא גנות ופרדסין [סרחין] חוץ מכיפת הירדן,
 ט) אין מגדלין תרנגולין [מטמאין קדשים] (וכהנים בכל א"י), י) אין מלינין מת [גמרא]
 בכ"מ אין מגדלין חזירים [מעשה דאריסטובלוס], ולא כלבים אא"כ קשור חוץ מסמוך לספר בלילה
 לשון יווני מותר אבל אסור לספר חכמת יוונית ולהסתפר כגוי חוץ מקרובים למלכות
 אין פורסין פח ליונים פחות מל' ריס (ד' מילין) מישוב
 ומישוב כרמים, שובכין (דגוי, הפקר, שלו) אפי' ק' מיל [יוני הישוב הולכים למרחוק]

רש"י פ. - פא.

ישוע הבן - לרש"י - פדיון הבן

א"צ לעקור עשבים כלאים עם תלתן - לרש"י - דעתיד ליטלן ממ"נ

פ"ח החובל

גמ' פג: - פה:

נזק: עין תחת עין בממון [הכאה הכאה - מכה נפש בהמה ישלמנה - ואיש כי יתן מום בעמיתו, לא תקחו כופר לנפש רוצח אבל כן לראשי אברים, כן ינתן בו, יד ביד - הניתן מיד ליד, תחת תחת - תחת אשר ענה]

ושמין הניזק כעבד בשוק, לר"א המזיק [עין של מזיק תחת עין]

רבא - אדם שהוזק אין גובין בבבל [עבדינן שליחותיהו רק בשכיח וגם חסרון כיס]
ורק גובין שור שהוזק בשן ורגל [מועד מתחילתן ושכיח] ולא קרן [פ"נ קנס ולא שכיח מועד]

צער: במקום נזק [פצע תחת פצע] ושמין כמה יתן למלך לקצוץ בסם
שלא במקום נזק [כויה - חבורה - אפי' כויה דלית חבורה] ושמין כמה יתן להצטער כך (לרבא רבי חולק, לר"פ בן עזאי חולק)

רפוי: אף מצמחים מחמת המכה א"כ לא שמע לרופא
אוגדה אגד יתירה (לרבה) - ת"ק - חייב ריפוי [ורפא ירפא] ושבת [היקש לריפוי],
ר"י - חייב ריפוי ולא שבת [רק], רבנן בתראי - פטור משניהם [היקש]
א"א להפטר ע"י רופא המזיק, בחנם, מרחוק, הניזק
רפוי, שבת, בשת במקום נזק [רב זביד - מצער [תחת פצע], ר"פ - מריפוי [ורפא ירפא]]

רש"י פג: - פה.

אדם קל (לרש"י כתובות מ. - בינוני) שבייש בושתו מרובה

בושת לאו קנס דאינו קצוב

לל"ב דר"פ לרבי "חבורה" לרבות דמים יתרים - לרש"י - דמשלם צער ונזק

גמ' פה: - פז.

שבת: כפי מה שראוי לכשיתרפא, אבל חירשו שנותן דמי כולו [רש"י - אין ראוי לכלום] אין שבת [כמאן דקטליה]

קטע ושבר וסימא וחירשו - ספק אם יש צער ובשת לכ"א (לרש"י - או לא) כשאין/כשיש אומדנא בין כ"א

צמתה ידו (או גילחו) וסופה לחזור:

אביי - חייב דמי ידו ושבת כשומר קישואין, רבא - רק שבת כפועלים, רבה - ספק
קטע יד עבד עברי: פחת רק לעצמו - הכל לעבד
פחת לשניהם - אביי - דמי יד לעבד ושבת לרב, רבא - הכל לעבד ופירות לרב

בושת: ר"מ, ר"ע - כולן שוין - כיורד מנכסיו חוץ מקטן ועבד

ר"י - כ"א לפי גודלו, ר"ש - כיורד מנכסיו ועני כפחותין שבהן
נתכוון לבייש קטן/עבד ובייש גדול - משלם כקטן/עבד
לר"ש פטור [במבושין - שיתכוון לו]

פטור - על ערום, בבית המרחץ [רש"י - אינו מקפיד לאו בר בושת],

שוטה, קטן דלא מיכלם, לר"י עבד, אינו מתכוין (אף להזיק), ישן שבייש, לר"י סומא שבייש
[עיניך עינך מעדים זוממין] (דלא כמשנתנו),

וספק על ישן ומת [משום זילותא, פגם ומשפחה] (לרב ששת (סנהדרין פה.) חייב)

לר"י סומא פטור מגלות [בלא ראות], מיתת ב"ד [רוצח רוצח מגלות], מלקות [רשע רשע ממיתה],
דינים [כל שישנו ב"מכה ובגואל הדם] ישנו ב"המשפטים האלה", מצות [ואלה המצות]
החקים והמשפטים - כל שישנו במשפטים]

גמ' פז. - פה.

חובל ביו"כ חייב בה' דברים

חובל בבן קטן - יעשה לו סגולה (ס"ת, דקל תמרים) ואפי' סמוך אשלחן אביו [צער ומעלמא - לא קפיד]

בבת קטנה - רב ור"ל - הכל שלה [אביה לא מצי חביל]
ובאינה סמוכה על אביה ההעדפה דשבת לאביה [גברא קפדנא]

ר' יוחנן - בנפחתה מכספה - הכל לאביה [שבח נעורים]
בבנו ובתו שלו הסמוכין אשלחנו - פטור (רש"י - משבת [תחת מע"י])

חובל בעבד עברי שלו - חייב בכולן חוץ משבת, בעבד כנעני שלו - פטור מכולן
בעבד כנעני דחבירו - חייב בכולן חוץ מבושת לר"י [איש ואחיו - שיש לו אחוה משא"כ עבד (רש"י - פסול לקהל, מותר באחותו)]

לכו"ע זוממי עבד יהורגו [ובערת הרע מקרבך], עבד כנעני פסול למלך [מקרב אחיך - ממובחר], לעדות
[צד השהוה מגולן ואשה/וקטן, לא יומתו ע"פ אבות בלי חיים בנים]

פגיעתן רעה: חש"ו, עבד ואשה [רש"י - אין מה לשלם, גמ' ד. - שמא יקניטנו רבן] עד שיהא להם נכסים

גמ' פח: - צ.

כותב נכסיו לבנו לאחר מותו (פירות שלו) והבן מכר ומת - לר' יוחנן לא קנה [קנין פירות כקנין הגוף ומעכב], לר"ל קנה כשימות האב [לאו כקה"ג]

אשה שכתבה נכסי מלוג לאחר ומתה -

ר' ירמיה בר אבא - קנה [כר"ל ויכולה למכור] (אבל לא צאן ברזל)
רב יהודה - שמואל - לבעלה [תקנת אושא (רש"י - אלמנה לשעבודו כלוקח ראשון משום איבה)]

מכרה כתובתה בטובת הנאה -

אביי ורבא - הדמים שלה ואין לבעל פירות [פירא דפירא לא תקינו]
לרב שלמן - דמים לבעל

אשה שחבלה א"צ למכור כתובתה [ודאי תמחול]

ובחבלה לבעלה מוכרת לו תוספת כתובה ולא מפסדת בנין דכרין [זוזי אנסוה]

מח' אם עבדי מלוג יוצאין בשן ועין רק לאשה או לא איש ולא לאשה
[מח' אי יש תקנת אושא, קודם/לאחר תקנה, אי שחרור מפקיע שיעבודו או אלמנה רבנן, אי קנין פירות לאו כגוף כר"י או כקנין הגוף כר"מ]

לר"א כשיש לאחד קנין פירות

בעבד שניהם אינן ביום או יומיים [כספו - המיוחד לו], אינן בשן ועין [עבדו - המיוחד לו],
מלוג שניהם לא יכולין למכור (רש"י - ואפי' ביחד)

רש"י צ.

מודה ר"א דשותפות בעלמא יכולין למכור דיש לכ"א חלק בכולו ליטול חצי משא"כ כולו לא' לגוף
וכלו לא' לפירות

גמ' צ. - צא:

התוקע (רש"י - הכהו על אזנו, תוקע ממש) - ת"ק - נותן סלע מדינה (לו:) = זוז
ר"י, ריה"ג - מנה צורי = 100 זוז

סטרו - מאתים זוז, לאחר ידו - ד' מאות

אומדים חפץ המזיק אם ראוי לכך - לר"ע - בעדים, לשמעון התימני - אף בב"ד [כאגרוף]

תם שהמית והזיק - דנין לסקילה ולא לממון [מגופו (ושכר חרישה = מעלייה)]
מועד - דנין לממון ואח"כ לסקילה ולא הפוך [עינוי הדין להשהות לאומד ב"ד כר"ש התימני,
בברכה בעליו אחר קבלת עדות וישלם מרידיא]

הכה בכותל כנגד עינו ואזנו דעבד ונסמא ונתחרש לא יצא לחירות [אין אומד, אבעית אנפשיה]

מיד אומדים אף כל הריפוי ושבת ויתן, אפי' הבריא מהר [משמיא רחימו]

רקק והגיעו בו - ד' מאות אבל בבגדו או ביישו בדברים פטור

בושת לעני - לת"ק - פחות מד' מאות, לר"ע - ד' מאות [בני אברהם יצחק ויעקב]

נותנים זמן לגבות בושת אבל לא חבלות [חסרו ממון]

ר"ע במשנתו - אסור לחבול בעצמו [ר' אלעזר - קטלא - דמכם לנפשותיכם אדרוש - מנפשותיכם

אדרוש דמכם, הו"א בל תשחית, כ"ש מנזיר "חוטא"]

חוץ: מבושת לרבא (אבל אחרים חייבים), כל חבלה לברייתא

"אתה אמרת לי לסקול/לקצוץ" נאמן להפטר משכר מצוה

מותר לקצוץ עץ מאכל - פחות מקב פירות, רובע זיתים, מעולה בדמים יותר מפירות [רק],

קרוב למצור כשאיין סרק [אשר תדע]

גמ' צב. - צג.

צריך לבקש מחילה על צער בושתו [ועתה השב אשת וכו']

{ אבימלך; גוי הו"ל ללמוד; מתפלל על חבירו נענה תחלה;

רבא לרבה בר מרי - מנא הא מילתא דאמרי...; שכיני רשע; בתר עניא עניותא;

פת שחרית; טיבותא לשקייא (לרש"י - החזקת טובה לו);

דקל רע ליד סרק; בירא דשתית מיני; קשישנא כדרדקי }

לא ימסור דין על חבירו כשאפשר לדון בארעא

{ אוי לצועק; קללת הדיוט; יהא מן הנרדפין }

"קטע את ידי ע"מ לפטור" - חייב [אין אדם מוחל על ראשי אברים, פגם משפחה,

בא"ל "הן" - "לאו" (לרש"י - נ"מ אי בלשון תמיה)]

"קרע כסותי" חייב אא"כ: א"ל ע"מ לפטור, לרב הונא - לא אתא לידו, רבה - אתא לידו בתורת קריעה

[לשמור - ולא לאבד, לקרוע, לחלק לעניים שאין דמיהם קצובים]

פ"ט הגזול עצים

גמ' צג: - צד:

גזלן ששינה (שיפוי עץ) (שנשתנה שמו), עיבור, לידה, טענה צמר, גזיזה, נעשה איל, הזקין, הרקוב) קונה ומשלם כשעת הגזילה [אשר גזל]

שינוי דהדר לברייתו -

אביי ור' יוחנן - קונה מדרבנן [תקנת השבים] ולא מדאורי' [אשר גזל - מ"מ], רב אשי - לא קני

ליבון צמר (לצירוף לראשית הגז): חכמים - אינו שינוי

ר"ש - הוי שינוי - חוץ: מניפוז בלי סירוק לרבא, בלי גפרית לר' חייא ב"ר אבין, מלר"ש בן יהודה אליבא דר"ש לאביי

צבעו הוי שינוי חוץ מלר"ש בן יהודה אליבא דר"ש - לרבא - ביכול להעבירו

לאביי - אין שינוי קונה א' לב"ש [גם שניהם] (ומח' אי אף לב"ה) (לרבא - רק אתנן דאמאס)

(ב) לר"א בן יעקב (לרבא רק במצוה הבאה בעבירה)

(ג) לר"ש בן אלעזר - חוץ מהשביח [תקנת השבים] (לרבא - רק בחזור לברייתו)

(ד) לר' ישמעאל (לרבא - רק לפאה [תעזוב יתירא])

אין מקבלים החזרת גזל, רבית [תקנת השבים בימי רבין] חוץ: מלצאת ידי שמים, גזילה קיימת - אבל לא מריש בבנין (רש"י - ישלם דמים)

יורשים א"צ להחזיר [רש"י - כרשות לוקח - קנו בשינוי רשות] אלא דבר מסויים כשעשה אביהם תשובה [כבוד אביהם]

קודם התקנה רועים וכו' מחזירין למכירים והשאר לצרכי ציבור

רש"י צד.

גזל מעוברת, טעונה - קונה הולד והגיזה בשינוי (נימוקי יוסף - ולא הפרה)

עני שמצרף לקט שכחה ופאה בכרי פטור ממעשר, לרש"י ברכות מ: וסוטה מג: חייב מדרבנן

דישה לאו שינוי

גמ' צה: - צו:

גיזה, וולדה, שבח:

ר"מ - לנגזל [קניס] חוץ משגג (לוקח שלא יודע דגזולה)

ר"י - דגזלן (וישלם אם נפחת) [לרש"י - שינוי קונה]

לרב זביד חוץ מעדיין ע"ג הגזילה - לנגזל, לר"פ לגזלן

ר"ש - דגזלן לרב זביד וישלם כשעת הגזילה ממ"נ, לר"פ - דנגזל וישלם לגזלן כמקבל להשביח

גובה רק מבני חורין: פירות ושבח דלוקח מגזלן, מקבל לזון בן אשתו, שט"ח וכתובה בלי אחריות, מזון האשה ובנות

תשלומי שבח במעות: בכור לפשוט, בע"ח דמסיק כשיעור ארעא בלי השבח דלוקח אפותיקי או למ"ד א"א לסלקו בזווי, בע"ח ליתומים

השביח גזלן (מטלטלי) ומכר, השביח לוקח - זכה (רש"י - כמקבל להשביח לר"ש; הכל [תקנת השבים]), וספק בלוקח ראשון גוי שהשביח

ר"פ, רבא - שינוי בעי שינוי השם שאינו חוזר

אפי' מלבינה לעפר, זווי לנסכא [כשחוזר הוי פנים חדשות] (רש"י - א"א לצמצם)

ר"נ קנס לגזלן עתיק לשלם מחצה מהשבח

רש"י צה: - צו.

בע"ח גובה מלוקח שבח המגיע לכתפים - לרש"י - שגדלה כל צרכה

נחלקה תיומת: רש"י כאן - העלה האמצעי,
רש"י סוכה - ב' עליונים מפוזרין ונסדק השדרה עד העלין שלמטה מהן
נחלקה התיומת דמפסלא, שינוי הוא וקני

גמ' צו: - צח:

כחש דלא הדר הוי שינוי

לר"מ, לרב לחכמים דר"מ - עבד שהזקין א"ל הרי שלך לפניך [כקרקע דאינה נגזלת]
רב - עושה מלאכה בעבד חבירו שלא בשעת מלאכה פטור [זה נהנה וזה לא חסר - וניחא לו דלא
ליסתרי (יבטל)] חוץ מהלוהו [מיחזי כרבית]
בספינת חבירו (מטלטלי) משלם פחתה, ובעבידא לאגרא ישלם שכרה (רש"י - אם רבין מפחת) אא"כ
דעתו לגזול
שינוי שאינו ניכר (נפסל, נטמא, נאסר) - א"ל הרי שלך לפניך [ברייטא - אשר גזל כעין שגזל, רש"י - כל
בהמות לאו למזבח קיימי],
חוץ משור שנגמר דינו לרבנן דר' יעקב [רב חסדא - איסור"נ, רבה - קטליה בידים - שמסרו לב"ד
דגומרין דינו בפניו]

נפסל מטבע אינו קונה - רב הונא - בפסלתו מלכות
רב יהודה - רק במדינה זו אבל פסלתו מלכות מינכר היזיקה

תשלום מטבע שנפסלה -

רב - במטבע היוצא עכשיו (לרש"י - כשקצץ במעות עבור פרקמטיא אבל לא בהלוהו (סתם))
וכשהוסיפו עליו - מנכינן כשנתייקר טיבעא או הוסיפו $\frac{1}{5}$ (לרש"י) (לר"ח יותר $\frac{1}{5}$)
ורב חסדא חולק
שמואל - "תוציאו במישן" - ר"נ - כשמלכיות מקפידות זע"ז דוקא כשאפשר ללכת שם ע"י הדחק
(וכן לחילול מע"ש)

התקינו שכל מעות יוצאות בירושלים כשיד ישראל תקיפה

{ מטבע של ירושלים, אברהם }

רבה - פטור (רש"י - משום גרמא):

א) בהתיז מטבע מיד חבירו לים צלולין (אבל אין מחללין מע"ש [וצרת הכסף בידך]),
ב) שף הצורה (בלי חסרון),
ג) פוגם אוזן פרה,
ד) שורף שטר (רב דימי ב"ח - לרבנן דר"ש, רב הונא בדר"י - מודה ר"ש בלאו עיקרו ממון דלאו
כממון) - אמימר - לר"מ חייב מדינא דגרמי

לרבה הכה אזנו וחרשו אינו גרמא דא"א בלי דם

פירות שהרקיבו מקצתן - הרי שלך לפניך, כולן - כשעת הגזילה

גמ' צח: - ק:

אומן לתקן שקלקל חייב, בנאי שסותר מצד זה ונופל מצד אחר שלא מחמת המכה פטור
רב אסי - אומן שיצר כלי פטור [קונה בשבח כלי] חוץ מצמר וסמנין דבעה"ב והצבע כשכיר
התנה סכום הדריכות ומחיר - לרש"י - הוי שכיר יום

לרב ששת - יש בל תלין אקבלן אבל לא כשמשיב כלי [רש"י - זביני]

מקדש בעשיית תכשיטין משל אשה - לר"מ מקודשת, וחכמים חולקין [מח' אי קונה בשבח כלי,
אי שכירות רק בסוף (לרש"י - כשמחזיר) ואינו מלוה,
אי מקדש במלוה מקודשת, בהוסיף משלו אי דעתה אפרוטה (כרבי) או אמלוה (כר' נתן)]

טבח שניבלה - שמואל כר"מ - חייב אף בחנם [נתקל פושע]
ר' יוחנן כרבנן - אומן בחנם פטור [אנוס], בשכר חייב

מראה דינר לשולחני וטעה חייב [גרמי]
חוץ מאומן בקי דא"צ למיגמר כלל פטור (ולפנים משה"ד חייב)
גרמי דר"מ - מחיצת הכרם שנפרצה ולא גדרה בעל הכרם [לרש"י - שלא יוסיף $1/200$] והוסיף הזרע א'
ממאתים

גמ' ק: - קב.

צמר שצבע כעור (רש"י - אין שינוי ממה שהתנה) - ידו אתחתונה - נותן יציאה או שבח
צבעו צבע אחר - ר"מ - משלם דמי צמרו [קונה בשינוי] (רש"י - או ישלם שכרו ויקח הצמר)
ר"י, להל' - ידו אתחתונה - יציאה או שבח (רש"י - או שכרו) [לרש"י - קנס]
ספק אי חזותא מילתא - נ"מ בגזל צמר וצבע והחזיר צמר צבוע שהזול או צבע קוף, קוף שצבע צמר
דשני אי יכול לתבוע סמנין
וחזותא מילתא בערלה [וערלתם ערלתו] ובשביעית [תהיה - בהויתה]
ולאו מילתא בדם תבוסה בבגד שאינו יוצא להצטרף לרביעית [דרבנן - הקילו]
סתם עצים להסקה דהנאתן אחר ביעורן (רש"י - מגחלים)
ואין קדושת שביעית אפי' עצים דמשחן (לרש"י - להאיר)
משא"כ סתם מיני צבעים לצביעה דהנאתן בשעת ביעורן (לרש"י - כשכלה ביוורה קולט הצבע)
ועלי קנים וגפנים דסתמן להכי ולהכי - הולכין בתר מחשבת לקיטה
לר' יוסי דמותר להשרות ולכבוס ביין שביעית [לכם - לכל צרכיכם (אפי' הנאתן אחר ביעורן)] [לרש"י -
אין קדו' שביעית לעצים דמשחן] [מחשבה מהני]
לאכלה - רק לצורך דבר השווה לכל אדם
רב הונא - אין סדר למשנה, רב יוסף - נזיקין חד מסכת ויש סדר

גמ' קב: - קג.

שליח למחצית שכר ששינה מדעת בעה"ב -
לר"מ לר' יוחנן שינוי קונה ורווח לשליח, לר' אלעזר בשליח לאוכל וכו' - ולא לסחורה [רש"י - נחא
לי ואינו שינוי]
לר"י דשינוי אינו קונה - לר' יוחנן - מחצית רווח לבעל המעות, וכל הפחת לשליח [לרש"י - לא
לעוותי]
למערבא אינו קנוי [אין דעת מוכר] (לרב שמואל בר ססרטי אפי' לא שינה אינו קנוי אא"כ
הודיעו)
ר' אבא - המקדיש נכסיו נעשה כהקנה כסות אשתו ובניו להן מעיקרא
הקונה שדה בשם "ריש גלותא", בהתנה לעדים שרוצה שטר אחר לעצמו כופין המוכר לכתוב
נתן מעות אשער הזול ולא משך (לרש"י - ואין לו פירות) - לרב אם מכר הפירות ביוקר אסור לקבל המעות
[מיחזי כרביית] אא"כ מכר בשמו
(לר' ינאי מה לי הן מה לי דמיהן (לרש"י מחזיר דמיהן בפירות אחרות ולא בזוזי))

גמ' קג. - קד:

נשבע לשקר על גזילה, פקדון וכו' והודה -
חייב להוליך קרן (ש"פ) אחריו או יורשיו למדי [לאשר הוא לו יתננו - לכפרה]
או יתן לשליח ב"ד (לרש"י - לשומרו עד שיבא נגזל [תקנת השבים]) למשנתינו אפי' עשאו גזלן, לר"ש
ב"א דוקא נגזל
או לשליח שעשאו הנגזל בעדים לרב חסדא ור' יוחנן ור' אלעזר (ורבה חולק ["נאמן הוא"])
ותקנו בהוצאה יתירה מקרן שיניח בב"ד
בלי שבועה הוי גביה פקדון
לא ידע מי גזל - לר' טרפון יניח (לרש"י - לפנייהם שהבעלים שם)
חוץ מהודה מעצמו אפי' בלי שבועה ישלם לכ"א [לצאת י"ש],
לר"ע ישלם לכ"א אפי' בלי שבועה
חוץ ממקח בלי שבועה יניח לר"ש ב"א (ו"מעשה בחסיד" חולק)

שליח לקבל מעות -

- (א) עדים חתומים אחותמו (לרש"י - מסר סימנין) לשמואל אין משלחין, לר' יוחנן משלחין
(ב) הו"א יכתוב התקבלתי (רש"י - בקבלתו דשליח) (למסקנא - שמא ימות)
(ג) יקנה לשליח אגב קרקע ויכתוב השליח התקבלתי
(ד) תוס' להל' - שליח שעשאו בעדים
(ה) לרבה - רש"י - א"ל בפניו "שלח על ידו"

גמ' קד: - קו.

חומש ממונא הוא - נשבע אחומש ש"פ חייב חומשו, יורש משלם חוץ מנשבע האב והודה הבן [אשר גזל]

בן שנשבע והודה פטור מחומש באין גזילה קיימת [כפירת שעבוד קרקעות], בשגג בשבועה

ב' לשונות בר"פ בגזילה קיימת פחות מש"פ אי צריך להוליכו אחריו [שמא תיסקר]

רבא - גזל ש"פ והוזל חייב להחזיר, גזל ש"פ והחזיר חצי אין כאן מצות השבה

ב' שערות לנזיר ונשר א' אין כאן מצות גילוח

ספק בסתם חצי שיעור נקב בחבית (לרש"י - ע"פ ארובה להציל העלייה)

ספק בנשבע אחמץ גזול שעבר הפסח אי הוי כפירת ממון, לרבה כן [אי מיגנב חייב ממון]

רבה - גזלן שטען שהוא שומר (או קניתי ולא שלמתי) חייב (רש"י - קרבן שבועה) [אי מיגנב חייב] אא"כ אמר הילך [וכחש בה פרט למודה בעיקר]

ע"א שנשבע שאינו יודע על אבידה או מוצאה -

ר' חנינא כת"ק דפטור, שמואל כר' אלעזר בר"ש דחייב [מח' אי גורם לממון כממון]

רב ששת - כופר בפקדון שבידו (אין אשתמוטי) בלי שבועה נעשה גזלן וחייב באונסין [וכחש בה... והשיב את הגזילה]

בפקדון באגם - משנשבע

רב - כפר בהלואה או פקדון והשביעוהו בב"ד ובאו עדים פטור [ולקח בעליו (שבו) ולא ישלם]

חוץ: מטענת גנב [כ' תשלומי כפל], מהודה [והתודה - קרן חומש ואשם]

ור"נ חולק [קרא שהנתבע ישבע]

השביע ה' פעמים חייב עכאו"א חומש ואשם [ר"ש - יכול לחזור ולהודות, קח. - וחמישיתו - הרבה (וכן כפילי)], לרב המנונא לרב דוקא חוץ לב"ד או קפץ ונשבע (ורבא חולק)

גמ' קו: - קח.

אין שבועה וכפל על פקדון שנתן קטן [כי יתן איש] אפי' תבעו בגדלות [יבא דבר שניהם (רש"י - היקש) - נתינה ותביעה שוין בגדלות]

לר' חייא ב"א דוקא באכלו בקטנותו [רש"י - לא ירד לתורת טענה (משא"כ אבידה)]

ורב אשי חולק [ממ"נ לא בא מכח בן דעת (משא"כ אבידה)]

ר' חייא ב"א בשם ר' יוחנן, רמי ב"ח - חיוב טענת גנב בשומרים רק במודה במקצת [כי הוא זה]

ור' חייא בר יוסף חולק [כי הוא זה אמלוה משא"כ פקדון דמעיו לכפור הכל (לרש"י)]

ר' חייא בר יוסף - כפל בטענת גנב רק כששלח יד לפני שבועה [ונקרב... אם לא שלח יד]

ר' חייא ב"א - חייב בלא שלח יד, וספק בשלח [רש"י - שלו כפר]

לרב ששת פטור בשלח יד [אם לא שלח... ישלם שנים]

ר' יוחנן - נשבע דאבד ואח"כ נשבע דנגנב פטור מכפל [יצא ידי בעלים בראשונה] (רש"י - ובהודה חייב חומש ואשם)

נשבע דנגנב ונשבע דאבד ובאו עדים אקמייתא והודה אשנייה פטור מחומש [ממון דכפל פטור מחומש (ולא השבועה)], וספק אי אף בב' גברי

רש"י קז.

פקדון לר' חייא ב"י - לרש"י - לא עשה לו טובה מעיז וחייב בכופר הכל

גמ' קח. - קח:

שומר ששילם - כפל שלו, וספק בהודה הגנב למפקיד וכפר לשומר אי פטור מכפל

[מפקיד חייב להחזיר טובה - והוי תביעה]

נשבע ואח"כ שילם - אביי - כפל למפקיד [אטרחיה בשבועה - לא מקני לו], רבא - לשומר
נשבע והודה הגנב לשומר וכפר לנפקד - רבא - פטור מכפל א"כ נשבע השומר לשקר [רש"י - לא
ניחא ששקרן ישמור, ואינה תביעה] (לרב טביומי - לשקר ספק לרבא [רש"י - סופו לשלם והוי
תביעה]),

ל"ג ברש"י - לשקר פטור [רמיה עליו לשלם] באמת חייב [אפטיר שומר],

וספק בלא הניחוהו לשקר

הוכר לסטים מזויין - שומר שכר חייב ויפרע מגנב

שומר חנם - אביי - יכול לישבע,

רבא - חייב [רש"י - מצוה לחזור אחר אבידה] א"כ קדם ונשבע (רש"י - קודם שהוכר)

החזיר לסטים לשומר ופשע - ספק אי כליא שמירתו

גמ' קח: - קי.

נשבע לאביו ומת והודה (רש"י - אחר שמת) -

משלם קרן וחומש (אפי' חלקו) ליורשים (רש"י - דאביו) ויכול ללות ויפרעו מחלקו

כשאין יורש אחר יתן לצדקה ויאמר "זה גזל אבי"

ר' יוחנן - לר' יוסי הגלילי יכול למחול עצמו, לר"ע אפי' נגזל לא יכול למחול

רב ששת - אפי' לר' יוסי נגזל מוחל ולא עצמו א"כ זקף במלוה [רש"י - אפקי' מתורת גזילה -

כמחילה לאחר]

רבא - אפי' לר"ע נגזל מוחל לאחרים משא"כ בזקפו [רש"י - בלי מחילה גמורה עדיין תורת גזילה]

מודר הנאה מאביו יחזיר ליורשין, ואם אין לו מה יאכל לזה ונפרעין חלקו

לר' יוסי הגלילי (לר' יוחנן ורבא) גזל הגר לכהן רק כשהודה אחר מיתתו [קנאו ה']

גזל הגיורת לכהן [להשיב - המושב]

נותן לכהנים שבמשמר [מלבד איל הכיפורים] ואף כהן (רש"י - מבני המשמר בשעת הודאה) שגזל [ג"ש

"לכהן לכהן" מכהן שפדה שדה אחוזה]

כהן ממשמר אחר שהביא קרבנו הקרבה שלו [ושרת] ובשר ועור שלו [קדשיו לו יהיה]

בע"מ - הקרבה למשמר, בשר ועור שלו [ראוי לאכילה] ול"ג ברש"י למשמר,

טמא - תמיד אין לו כלום

זקן וחולה שאוכל ע"י הדחק (אכילת גסה) - הקרבה למי שירצה [רש"י - חזי לעבודה משוי שליח],

בשר ועור למשמר

ק' ציבור כשהמשמר טמאים - הקרבה למי שירצה [דחוייה], בשר ועור לבע"מ טהורים

כה"ג אונן - הקרבה למי שירצה [ראוי] ובשר ועור למשמר

רש"י קח:

לזה ובע"ח נפרעין - לרש"י - מן ההשבה ו"ג מן הירושה

גמ' קי. - קיא.

גזול הגר שמת כסף לבניו א"כ כבר בידי משמר [לו יהיה, אביי - כסף בלי אשם מכפר מחצה], אשם

יסתאב לנדבה

רבא - לא יצא בהחזירו בלילה, לחצאין, אין חולקין גזל הגר כנגד גזל הגר [אשם קרייה]

בעי ש"פ לכל כהן [המושב] (מהרש"א - ורב זעירא חולק), וספק אם נתן למשמר קטנה שלא בשעתם

[מעיקרא להם קאי]

כהנים כמקבלי מתנות - ופטורין ממעשר בהמה, רבא - איסוה"נ אינו השבה (לרב זעירא - הרי הן לפניהן [זה המתנה])

החזרת קרן (ולא חומש [כמעילה]) מעכבת האשם [אשר יכפר בו - ועדיין לא כיפר]
אשם למשמר א' וכסף לב' - בשבוע דא' - חכמים - יתנו אשם לב' [קנס דקיבלו לפני כסף],
ר"י - יתנו כסף לא' [קנס דקיבלו שלא במשמרתם] ואם הגיע שבוע דב' - אשם לב' [אחולי],
הגיע שבוע דג' - כסף לא'; ואם הקריבו א' בפסול - עורו לא' ואשם שני לב'
בשבוע דב' - אשם לב'
כ"א במשמרתו - ר"י - כ"א זכה בשלו, רבנן - אשם לב'

החזרת קרן דמעילה מעכב אשם [איל "האשם" - מכבר] ולא החומש [איל האשם ונסלח לו]

פ"י הגזול ומאכיל

גמ' קיא : - קיג.

לפני יאוש אכלו אחר - רב חסדא ורב - מזה או מזה גובה [עדיין ברשותי' דמריה]
רמי ב"ח - פטור [אשר גזל - כעין שגזל] אא"כ יש לו אחריות נכסים
אחרי יאוש - אכלו אחר - פטור [כעין שגזל] וגובה מקרקע דגזלן
הוריש לבניו - רמי ב"ח ורבי - פטורין [רשות יורש כלוקח]
חוץ מדבר הניכר לרבים (אפי' מטה ושולחן) [כבוד אביהן]
רבא ורב חסדא - חייבין אא"כ אכלום (רש"י - לאחר מיתת אביהן) ולא הניח אחריות נכסים
יורשין א"צ להחזיר רבית [רמי ב"ח אליבא דרב אדא ב"א - כרשות לוקח, רבא - טעמא דקרא דנחי
בהדך - בנו לא הוזהר]
גזילה קיימת ביד יורשין (לרב חסדא לאחר יאוש, לרב"ח לפני):
גדולים חייבים אא"כ טענו שאביהם שילם
קטנים - סומכוס - פטורים [לרש"י - מחוסר גוביינא ואינם בני דינא]
רבנן - חייבים [לרש"י - ברשות דמרה] אא"כ אכלום [מזיק פטור]
רבא - יורשי שואל פטורים מאונס [רש"י - לא קבלו שמירה] ואם יש אחריות נכסים לל"ק לרבא חייבין
[רש"י - חיוב משעת שאילה], ל"ב כר"פ - פטורין [משעת אונס]
כסבורים של אביהם וטבחוה משלמין דמי בשר בזול ($\frac{2}{3}$) אא"כ הניח אחריות נכסים [רש"י - הם במקום
אב]
לר"פ טבח בשבת - בגובה חייב ד' וה' [כר"מ דמת ומשלם קנס]
בשאלה פטור מקרן [שבת וגניבה בב"א] ומד' וה' [רבינו דרש"י - ג' וד', רש"י - גזלן]
קטן שתפס עבר, קרקע - כשיש חזקה דאביו אין מוציאין עד שיגדיל [כסומכוס - אין מקבלין עדים שלא
בפני בע"ד]
כשאין חזקה - מוציאין עד שיגדיל
מקבלין עדים שלא בפני בע"ד : הוא או עדיו חולים,
עדים מבקשים לנסוע ושלחו לו ולא בא,
כבר פתחו בדין ושלחו ולא בא ויש אגרת מב"ד הגדול (דא"א לומר אלך לב"ד הגדול)
רב, רבא להל' - מקיימין שטר שלא בפני בע"ד (לרש"י - בעדים מבקשים לנסוע), ור' יוחנן חולק [והועד
בבעליון]
ונקטינן זמן כשבקש ואח"כ ממתין בה"ב וכותבין פתיחא (שמתא) לצ' יום ואח"כ מודיעין לו אם
הוא בתוך ריחוק יום א' וכותבין אדרכתא אמקרקעי, ובאמר לא אתינא או בפקדון כותבין מיד
משמתנין עפ"י שליח ב"ד, אבל לא כותבין [מחייבו לשלם לסופר]
משמתנין עפ"י הזמנה לדין ע"י אשה ושכנים [רש"י - יעשו שליחותם] חוץ מאיתיה במתא [שליח ב"ד
א"ל"], חליף אבבא דב"ד [ב"ד א"ל"], לא חזר לביתו ביומיה [שכחו]
רבא - קרעין פתיחא כשציית, להל' - דאמר ציינתא
הזמנה לב"ד לגברא - בה"ב ולמחר כותבין, לאשה - פעם א' וכותבין בצפרא [מורדת - דאיתה במתה]
לא מזמנין לניסן, תשרי, עיו"ט, בע"ש (אפי' לבא אח"כ [טריד במלאכת שבת]),
בכלה לבני כלה, ל' יום קודם הרגל לבני ריגלא; ובזה"ז חיישינן לרמאי

רש"י קיא:

אכלום גובה מאחריות נכסים - רש"י - דאשתעבוד, רש"י קד: - כבוד אביהן

גמ' קיג. - קיד.

אין פורטין, נוטלין צדקה מתיבת מוכס שאין לו קצבה, העומד מאליו
אבל לוקחין עודף [לרש"י - כמציל מידו] מתוך ביתו או בשוק
להבריה מכם גזלן - משנה - לא ילבש כלאים, ר"ע - לובש [אין מתכוין שרי]
ר"ע - גזל עכו"ם אסור [גאולה תהיה לו, ר"ש חסידא - ואכלת את כל העמים אשר ה"א נותן לך - ולא
כשאינם מסורין בידך]
רבא - אבל מותר להפקיע הלוואתו [שאני עבד עברי דגופו קנוי] - לר"ע כשאין חילול ה', ולהבריה
מכם [רש"י - כהפקעת הלוואה] (ואב"י חולק [עבד כהלואה]),
ר"ש חסידא - ואבדתו מותרת [אבדת אחיך] - רפב"י - כשאין חילול ה',
שמואל - טעותו מותרת - רב כהנא - א"ל "עלך סמיכנא" (ב' לשונות ברש"י אי רב כהנא לכותי או
הפוך)
שליח דמלכא כמלכא וא"צ לטרוח לקחת מכאור"א; יכול למשכן א' אחבירו אמכס של השנה אבל לא
אשנה שעברה [כבר פרע למלך (רש"י - והמס שלו ולו אין כח)]
אסור ליקח בהמה מגוי שמזבל תוך התחום [נתערב בהמת ישראל]
ובבעלים מרדפים אחריהם אפי' חוץ לתחום
משמתנין ע"א שהעיד לכותי על ישראל בדיני דכותי שמוציאין ממון אפומא דחד
וספק במקום שסומכים על אדם חשוב כשנים אם יכול להעיד [לא מצי משתמיט]
משמתנין מוכר קרקע לגוי אמצרא דישאל עד דמקבל כל אונס מחמתו

גמ' קיד. - קטו.

הנוטל ממוכס, לסטים - משנתנו - שלו [רש"י - יאוש ושינוי רשות, גמ' לל"ב דברייטא - יאוש כדי קני
(וחסיד יחזיר לבעלים)]
ל"ק דברייטא - לבעלים [יאוש כדי (לרש"י - בלי נתינת דמים או שינוי מעשה) לא קני]
סתם לסטים - רב אשי - גוים - מייאש, ישראל - לא מייאש [אביאנו לדין]
רב יוסף - גוים לא מייאש [דייני בכח], ישראל מייאש [מימר (רש"י - אין חובטין, גזלן יכפור)]
קני ביאוש (למ"ד לא קני - ושינוי השם): חכמים - בגנב ולא בגזלן
ר"ש - בגזלן (מוכס, לסטים מזויין) ולא בגנב
עולא ואב"י - מח' בסתם אבל בידוע דמייאש לכו"ע קני
רבה - מח' אף בידוע אין יאושן יאוש
רבי - בגנב ובגזלן
המציל מנהר, מגייס, נחיל דבורים (קנין דרבנן) - אם שמע דנתיאש ה"ז שלו
ר' יוחנן ב"ב - בבעלים מרדפים אחרי דבורים נאמנת אשה וקטן המסיחין לפי תומן
שהנחיל מכאן
מסיח לפי תומו מהני לעדות אשה, נחיל [דרבנן], תרומה דרבנן, שבויה [הקילן]
להציל נחילו מותר ללכת בשדה חבירו ולר' ישמעאל בריב"ב אף לקצוץ סוכה (לי"ג שוכו דאילן) [תנאי
ב"ד] (ות"ק חולק) וישלם ההיזק
מכיר כליו וספריו הגנובים ביד אחר (לפני יאוש) - בעשוי למכור צריך שיצעק בלילה שנגנבו והיתה
מחותרת וראו בנ"א שלנו בביתו יוצאים עם חבילות ואמרי "הללו שלו" - אז נשבע הלוקח כמה
שילם וישלם לו [תקנת השוק] ויחזיר
באינו עשוי למכור ויצא שם גניבה - א"צ כ"כ (רש"י - לומר ספר פלוני)
הוכר הגנב ויכול לאישתלומי ממנו:
רב בשם ר' חייא - תובע הגנב
ר' יוחנן בשם ר' ינאי - תובע הלוקח (בחנם, ויחזיר ויפרע מגנב)
[רב יוסף - לכו"ע כרב חסדא דרצה מזה גובה ונ"מ אחרי או לפני יאוש,
אב"י - פליגי בדרב חסדא, רב זביד - אי שנוי רשות ואח"כ יאוש קני או לא,
ר"פ - מח' אי הלוקח תובע הגנב או הבעה"ב - אם עשו תקנת השוק]

אין תקנת השוק: בהוכר הגנב לרב חסדא (רש"י - חוץ מלר"פ), במפורסם לגנוב, גנב ופרע חובו, ומח': במשכון שוה בשוה ובזבינא שוה ק' בר' [רש"י - היה נותן כסף בלי החפץ] (להל' עשו), בהלוה לגנב וקיבל הגניבה ושוב הלוהו [הימני' בלי החפץ] (להל' לא)

אביי - נגנב משלם ללוקח שני מחיר דלוקח ראשון והשאר תובע השני מהראשון
רבא - מחיר דלוקח שני [תקנת השוק] ויחזור ויתבע הראשון והגנב

גמ' קטו. - קטז:

נסדקה חבית דבש ושפך יינו והצילו - זוכה מן ההפקר;
בעקל כרוך עליה (רש"י - רק מנטף מעט) ישלם שכרו (לר' ישמעאל בריב"ב - הכל) [תנאי ב"ד];
ואם אמר אציל ותשלם ייני - חייב

באין למציל הפסד ישלם רק שכרו אפי' הבטיחו הרבה [משטה אני כך]

א"א להפריש תרו"מ או לחלל מההולך לאיבוד [הפקר]
בדיעבד חל ביכול להציל ע"י הדחק או פסידא לכהן (לרש"י - אפי' פורתא [יין חדש טמא דלא חזי לזילוף])
בעקל כרוך עליה - אפי' לכתחלה

לר' נחמיה מסננת מהני לגילוי כשלא עירבו [ארס צף במקומו]

לר' נחמיה אין תורמין מן הטמא על הטמא אלא בדמאי

יין תרומה טמאה - ב"ש - תשפוך [תקלה], ב"ה - זילוף, ר' ישמעאל בר"י - בשדה/בחדש תשפך
הציל חמורו ע"מ שתשלם את שלי ישלם אפי' עלה שלו מאליו [משמאי רחימו (רש"י - זכה מהפקר)]; לא
הציל - רק שכרו [לא עביד שליחותו]

שיירא שנתפשו עם גייס מחשבין לפי ממון, שכרו תייר (מראה דרך) אף לפי נפשות או כמנהג

חמרים (וספנים) מתנין שאם יאבד חמורו יעמידו לו אחר
אבל לא בפשע או כשביקש ממון ואשמור עמכם [רש"י - שמא לא יקנה חמור] ואפי' יש לו כבר חמור
אחר [שומר בב' עדיף]

הקלת משאוי ספינה מחשבין לפי משאוי ולא לפי ממון, או כמנהג

א' שהציל כל השיירא -

ביכולים להציל - לאמצע (רש"י - שלהם), באין יכולים להציל - הכל שלו,
ביכולים להציל ע"י הדחק - "לאמצע" (שלהם) אא"כ אמר "אציל לעצמי" הכל שלו (רש"י - שתקו = יאוש)

שותפין - לאמצע, אא"כ אמר "לעצמי" - מעכב חלקו (רש"י) [חלוקה בע"כ]
פועל (רש"י - ואין יכולין להציל) - לבעה"ב, אא"כ אמר "לעצמי" - שלו [חוזר בחצי היום]

רש"י קטו: - קטז.

לא ישקה לבהמה מים מגולים - לרש"י - שמא ישחטנה ויש סכנת נפשות

אין הל' כהכרעה שלישית -

לרש"י - כשהראשונים לא גילוי אפשרות לחילוק, אין כאן יחיד במקום שנים

גמ' קטז: - קיז:

גזל שדה ונטלוה אנסין - במכת מדינה א"ל הרי שלך לפניך
אבל חייב הגזלן באנסוה רק ההוא, הראה לבית המלך ליטול (רש"י - שלא גזלה עצמו) [גרמי], רצו של
הגזלן והראה גם זה

שטפה נהר - ר"א - חייב [וכחש וכו' - ריבה מיעט וריבוי - מיעט שטרות],
חכמים - הרי שלך לפניך [כפו"כ - מעין פקדון דמיטלטל וגופו ממון]

אנסוהו גוים והראה של חבירו פטור אפי' אם אחר שעמדו עליו נתן להם
נטל ונתן ביד או הראה מעצמו חייב

מסר דבר דהו מנצו עלה - אביי - "דידי מסרי", רבא - משמתינן עד שמביאו וקאי בדין

הרוצה להראות לאנס - רב כהנא הרגו { ברח לר' יוחנן, נח נפשיה ואוקמיה }
 שומר שנתן פקדון לגנב - בבא לגנוב השומר - חייב חוץ מכסף פדיון שבוין [אין פדיון שבוין גדולה
 מזו], בבא לגנוב הפקדון - פטור
 חמור בספינה דבעי לאטבועי - הזורקו לים פטור [רודף]
 שבירת כלים - רודף פטור [קלב"מ], נרדף - של רודף פטור [כגופו] של אחרים חייב [אסור],
 רודף אחר רודף פטור [כדי שיציל]
 לר"א דקרקע נגזלת [וכחש בעמיתו בפקדון או מכל אשר ישבע עליו לשקר - ריבה מו"ר] קונה הגנב
 המטלטלין אגבה

גמ' קיח. - קיח :

אין להחזיר גזל, הלואה, פקדון במדבר אא"כ הודיעו דאני ג"כ רוצה לצאת למדבר
 מלוה ניתנה ליתבע בכ"מ [רש"י - ידו על עליונה], אבידה ופקדון רק במקומן
 איני יודע אם החזרתי - בתבע ליה חייב, בלא תבע (וגזלן יודע) פטור וחייב לצאת י"ש
 ברי ושמא אי לקח - רב הונא ורב יהודה - חייב [ברי עדיף]
 ר"נ ור' יוחנן - פטור [חזקת מריה] (רש"י - וישבע [לא עדיף מברי - היסת]) וחייב לצאת י"ש
 שמא ושמא - פטור אפי' לצאת י"ש

השבת גזילה:	נגנב לדעת בעלים	שלא מדעת בעלים
רב -	צריך להודיעו (חוץ מניכר לרועה)	די שמנה הצאן
שמואל -	מנין	מנין
ר' יוחנן -	מנין	א"צ מנין
רב חסדא -	מנין	צריך להודיעו [למדה לצאת - בעי שימור יפה]

ר"ע - צריך להודיעו, ר' ישמעאל - א"צ
 [מח' בלדעת ברב ושמואל ושלל לדעת ברב חסדא ור' יוחנן, רבא - כו"ע כרב חסדא ומח' בשומר
 שגנב מרשות עצמו - אי כלתה שמירתו או לו (וסגי בדעת דידיה)]
 מח' ברייתות אי הבליע הגזילה בחשבון יצא [אי מנין פוטר; בדר' יצחק - אי עשוי למשמש בכיסו
 ולמנות; נ"מ אי רמא לכיס או לידו (רש"י - לא יצא [השליך לתיבה ולא מנאן]); נ"מ אי יש לו זוזי
 אחריני בכיס (רש"י - ולא ידע כמה)]

גמ' קיח. - קיט :

אין לוקחים מרועים צמר וכו' אבל לוקחים בגדים תפורין [קנו בשינוי], חלב וגבינה במדבר
 [רש"י - דרך שהרועה נוטלן], דבר שבעה"ב מרגיש (ל"ק דרב חסדא - ד' מתוך ה' צאן, ל"ב - ד'
 מעדר קטן ה' מגדול, בבריאם אפי' ג', לר"י בייתות אפי' ב')
 אין לוקחים משומרי פירות עצים ופירות
 חוץ מאריס [יש לו חלק - אימא משלון], מוכר בפרהסיא ומפתח הגינה
 קונים מגזלן - רב - ברוב משלו, שמואל ורב יהודה - אפי' מיעוט שלו [רש"י - תלינן]
 מח' אי מותר לאבד ממון מסור [לא יהא חמור מגופו או דלמא זרעו מעליא]
 { גוזל כהורג - אפי' שילם, גרמא }
 לוקחין מנשים צמר ביהודה פשתן בגליל עגלים בשרון [רש"י - לדעת בעליהן],
 זיתים ושמן במידה (ולא במועט) (ל"ב דרש"י - ממעטן [אין דרך מכירה])
 לאבא שאול - כל דבר בד' וה' דינר [כדי לעשות צעיף] [רש"י - אינו מקפיד]

אין לוקחין מעבדים, תינוקות, דבר מרובה מגבאי צדקה
כולן שאמרו להטמין אסור
לוקחין ביצים ותרנגולין בכ"מ
גבאי צדקה לוקח מנשים דבר מועט (כפי עשרון)
מוכין משטיפה - לכובס (רש"י - והמקפיד לא הוי קפידא), מסריקה - לבעה"ב (חוץ ממ' שנהגו)
חוטין בסוף הבגד - כובס לוקח עד ב' גסין, ג' דקים, בשחור ע"ג לבן הכל
לא קצצן - רב יהודה - עולין לשיעור קשר אגודל לציצית, ויצחק בנו קפיד
סורק טלית לערבו, סרבלא (לנוי) לשתי; משה בליטות טלית לארכו, המיונא לרחבו
כר מלא מוכין, טווייה = שינוי
צמר העולה משטף מים - לעבדן
שייר חוט פחות מב' מחטין, מטלית פחותה מגע"ג - לחייט כשאין בעה"ב מקפיד
בקבלן - היוצא במעצד הקטן לחרש, בשכיר יום - אפי' נסורת דק לבעה"ב
מסתתי אבנים - שלו

הדרן עלך מסכת בבא קמא